

Állattenyésztési és Tejgazdasági Lapok

A BAROMFITENYÉSZTŐK ORSZÁGOS EGYESÜLETÉNEK HIVATALOS LAPJA

~ Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület felügyelete alatt megjelenik minden vasárnap ~

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre	10 kor.	— fill.
Félévre	5 <	— <
Negyedévre	2 <	50 <

EGYES SZÁM ÁRA 20 FILLÉR

SZERKESZTŐ-TULAJDONOS

JESZENSZKY PÁL

AZ ORSZÁGOS MAGYAR GAZDASÁGI EGYESÜLET
TITKÁRJA

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:

Budapest, IX., Üllői-ut 25. szám. (Köztelek)

HIRDETÉSEK DIJSZABÁS SZERINT

Kéziratokat a szerkesztőség nem ad vissza

A ragadós száj- és körömfájás elleni védekezés.*)

A ragadós száj- és körömfájás ragályos anyaga főleg a beteg állatok nyálában, de a test összes váladékaiban is jelen van. Eragály ellenállóképessége oly nagy, hogy hatását hónapokig, sőt ennél tovább is megtarthatja. Így könnyen érthető, hogy a betegség lokalizálására irányuló küzdelem gyakran nem vezet eredményre, mert ha meggondoljuk, hogy a betegségen átesett, tehát átragályozott állatok hónapok mulva is képesek más állatokat befertőzni és hogy a ragályfógó tárgyak, nevezetesen a trágya még hosszú ideig képes a betegséget közvetíteni, úgy alig csodálható ha a hatóságok legnagyobb erőmefeszítésének daczára e betegség folyton terjed és ezzel lépést tart a gazdaságosság károsodása és az ausztriai forgalomból kitiltott területek nagybodása.

A száj- és körömfájás a régebbi időkben ugyan lassabban, de feltartózatlanul terjedt és rendszeren keletről nyugot felé lepte el az országokat. Ma is rendszeren azt tapasztaljuk, hogy a betegség keletről nyugot felé halad; csak hogy a mai forgalmi eszközök fejlettsége mellett a haladás gígászi lépésekkel, többször pedig nagyobb ugrásokkal történik.

A kormányok és hatóságok komolyan iparkodnak ugyan gátat vetni a betegség terjedésének, de többnyire azt látjuk, hogy a betegség továbbterjedését megakadályozni nem sikerül; a költség, fáradság és zárlati intézkedések által magával hozott gazdasági megkárosodások hiába valók voltak, a küzdelem meddő, legfeljebb csak lassítani lehetett a betegség terjedését.

*) Bár e cikkkel nem értünk teljesen egyet, azt mindazonáltal, mert igen sok figyelemreméltót tartalmaz, nemcsak közölni, de arra az illetékes tényezők figyelmét is felhívni szükségesnek tartjuk.

Szerk.

Minthogy a betegség elleni küzdelem fáradságos és költséges is s e mellett a gazdasági bajokat is csak növeli, kívánatos, hogy az állatorvosok a jövőben nagyobb sikerrel dolgozzanak és ennek elérésére használjanak fel mindent, amit a multak tapasztalatából összegyűjtöttünk.

A betegség terjedését legbiztosabban közvetítik a vasuti szállításonál használt eszközök, továbbá az állatvásárok, közös legelők, vendéglő-istállók, közös kutak, ápolók, alom és trágya, tej, szalastakarmány, lovak, kutyák, macskák, házi szárnyasok, juhok, kecskék, sertések, végül a száj- és körömfájáson átment, tehát átragályozott állatok.

Kétségtelen, hogy a mai rendszer mellett a vasuti szállítás alkalmával, a szállított állatok a rakodón, az állatszálító-kocsiban, de az itató- és locsoló-állomásokon is ki vannak téve a fertőzés veszélyének. A vasuti rakodók fertőtlenítése ugyan szigoruan el van rendelve, de mindaddig, amíg az nem az állatorvosok közbenjöttével fog eszközöltetni, semmisenek tekintendő, mert a vasuti munkásra bízott fertőtlenítés nem fogja meghozni a fertőtlenítéstől remélt eredményeket. Ugyanigy vagyunk a vasuti kocsik fertőtlenítésével. A fertőtlenítő állomásokon a kocsik fertőtlenítése nem történik szakzerű felügyelettel és bizonyos, hogy ott e tekintetben jóhiszeműleg gyakran követnek el nagy hibákat. *A vasuti kocsik fertőtlenítésének vezetése tehát nem vasuti altisztekre, hanem állatorvosokra bízandó.*

Kívánatos volna továbbá, hogy az itató- és locsoló-állomásokon is szakértő állatorvos felügyeljen; hogy az itt használt edények a szükséghez képest elég gyakran fertőtleníttessenek, hogy az állatoknak nyújtott takarmány maradványai semmi szín alatt sem adassanak más állatoknak, hanem mint hulladék a trágya

közé kevertessék; egyszóval, hogy mind ezekre, valamint minden olyan mozzanatra, a mely a száj- és körömfájás terjedését előmozdithatná, szakszerűen felügyeljen.

Állategészségügyi szempontból veszélyesnek tekintendő még azon körülmény is, hogy a marharakodásra engedélyezett állomások egy része nincsen az állatok berakására megfelelően felszerelve, hanem az ugynevezett ágyu-rakodón, ahol mindenféle vést terjesztő tárgyak, mint: szárított és nyers bőrök, gyapju, tisztított bél, csontok és rongyok naponta, ki- és berakás czéljából szanaszét hevernek és a szállítandó állatok megfertőzésére igen könnyen adhatnak okot; ezen rakodó — ha egyáltalában igen — úgy havonként csak egyszer lesz fertőtlenítve, de akkor is csak felületesen.

Az állatvásárokon a száj- és körömfájás úgy terjed el, hogy a betegségen nemrégén átesett, sőt beteg állatok is lesznek felhajtva és gyakran előfordul, hogy egy megtartott állatvásár után — azon a vidéken — egyszerre 4—5 községben is üt ki a száj- és körömfájás. Ebből következik, hogy a vásárokon működő állatorvosok a legnagyobb gonddal kell, hogy teljesítsék a vizsgálatot és alapos szájvizsgálat nélkül egyetlen darabot se ereszzenek a vásártérre. Ennek természetes következménye pedig, hogy az állatvásárokon az eddigi gyakorlattól eltérőleg több állatorvost kell alkalmazni; nézetem szerint a felhajtási idő alatt egy állatorvos 300-nál több állatot semmi esetre sem vizsgálhat meg alaposan.

Minthogy a betegségen átesett állatok még hetek, sőt hónapok mulva is fertőzhetnek be más állatokat, a zárfeloldással sohasem jó sietni, különösen akkor nem szabad a zárt feloldani, ha az állatok még sánták. A zár feloldása alkalmával nagy gondal vizsgálandók meg a sertések

mert igen gyakoriak az esetek, hogy a sertések megbetegülését a gazda észre sem veszi, vagy ha észreveszi, nem tulajdonít neki fontosságot, de a sertések, mert szarvasmarhákkal közvetlenül nem érintkeznek, rendszeren már csak akkor szoktak megbetegedni, ha a szarvasmarhák a bajon már tustek.

Ha aztán egy ilyen község, ahol a sertések még betegek, felszabadul a zár alól, akkor a száj- és körömfájás most már a sertésekkel könnyen fog elhurozoltatni. Ugyanilyen beszámítás alá esnek a kecskék és juhok is, csak hogy — mert ezen állatok forgalma kisebb mérvű, — a betegség elhurozolásának veszélye is kisebb.

A kényszeroltások keresztülvitelénél gyakran történik meg az a nagy hiba, hogy a juhok, kecskék és sertések nem lesznek beoltva. Azon okból, mert a juhok, kecskék és sertések átragályozása lassabban történik mint a szarvasmarhákénál, ezen állatok kényszeroltása sohasem mellőzendő, mert a szarvasmarhák beoltásával siettetjük a betegség lefolyását és megrövidítjük a zárlat időtartamát, minek következtében előfordulhat és bizonyára már sokszor is előfordult az az eset, hogy a község épen akkor szabadul fel a zárlat alól, amikor a sertések, kecskék és juhok éppen kezdenek megbetegedni.

Terjed a betegség a lovakkal is. A lovak forgalma ugyanis — a száj- és körömfájásjárványa alkalmával — nem szenved korlátozást és bár a ló kevésbé fogékony ezen betegség iránt, mégis megkapja és így terjesztheti is azt. — Megkapják a betegséget még a kutya, macska és szárnyasok is, és így a járványintézkedéseknél ezek is tekintetbe veendőek.

Fontos szerepet játszik a száj- és körömfájás járványok terjedésének megakadályozására a járványtól ellepelt istállók járdáinak, valamint a trágya állandó fertőtlenítése. Ez első tekintetre nehezen kivihető, költséges és fölösleges munkának látszik, ha tekintetbe vesszük, hogy az állatok betegségük tartama alatt állandóan választanak el fertőző anyagot.

A folytonos fertőtlenítés mellett azonban határozottan csökkentjük az esélyeket a betegség elhurozolására. Ha ugyanis az istálló járdáit frissen oltott mézstejjel állandóan felöntetjük és az állatok alól naponként kidobott trágyát is ezzel bőven locsolva áztatjuk, úgy a fertőző anyagok megsemmisítése oly mérvben történik, hogy a ragály anyagának — a lábakkal és trágyával való — közvetítésének veszélye a minimumra szállított.

A járdák és trágyának folytonos fertőtlenítésével elérjük azt, hogy a mézszel felloccsolt járdákon, az ápolók mézstejben járván, azok csizmaí fertőtlenítve lesznek

és így a ragály anyagának terjesztésére sokkal kevesebb alkalom nyílik, mert nem viszik ki az istállóból a ragályt egykönnyen az udvarra; a járvány terjedésének megakadályozása pedig annál könnyebben fog sikerülni, mennél kevesebb helység vagy térség lesz a beteg állatok váladékával befertőzve. A trágyának fenti módszer szerint tanácsolt mindennapi fertőtlenítése már azért is czél szerű, mert ellenkező esetben a 2—3 hétig összegyűjtött trágya fertőtlenítése a járvány végén alig lesz lehetséges, vagy pedig igen nehéz munkát fog okozni.

Azon meggyőződésben vagyok, hogy a fennálló törvények és rendeletek alkalmasok a ragadós száj- és körömfájás járványok helyhez kötésére, — szükséges azonban, hogy azok foganatosítása szigorúan de egyszersmindszakavatottan iránytassék.

Gál Lajos.

Állattenyésztés.

Rovatvezető: **Monostori Károly.**

Az ivar keletkezésének kérdéséhez.

I.

Dióssy Imre e lapok 11-ik számában az ivar keletkezéséről szólva, okokat s körülményeket hoz fel, amelyek állítólag befolyást gyakorolnak arra, hogy miféle ivarúvá válik a magzat s nem tartja ki zártnak, hogy arra tehát a tenyésztő is bizonyos fokig hatni tud.

Már 1896-ban egyfelől az „Erd. Gazdában“, 1898-ban pedig a „Köztelek“-ben beható szemle után közleményeket publikáltam, melyekben az eddig ösmeretessé vált felfogások, elméleti következtetések s gyakorlati megfigyelések foglaltatnak s látom, hogy Dióssy ur a Wilkens-féle, általam szintén közölt vizsgálódások végeredményeiből merítette közölt adatait s úgy látszik osztja Wilkens nézeteit.

Mint hogy én egészen ellenkező meggyőződésben élek, s ennek a mondott helyeken kifejezést is adtam, legyen szabad a kérdés állásáról e helyen is referálnom és meggyőződésnek mások tájékoztatására kifejezést adnom. Általában a keletkezés és átörökítés tekintetében a mai felfogás az, hogy: a termékenyítés lényegileg nem más, mint a petesejt átalakult magjának, a női magnak, az ondó szálacsákból alakult himmaggal való összeolvadása egy maggá úgy, hogy a megtermékenyítettnek nevezett pete magva éppen annyi hím, mint női magállományt tartalmaz. Fejlődésnek indulván aztán a megtermékenyített petében az ébrény, a petesejt s vele a magva, kétfelé, aztán megint kétféle s úgy tovább oszlik; eként tehát minden további sejtben és magjában egyenlő mennyiségben összekeverődve úgy a hím,

mint a nőstény magállomány befoglalatik.

Eszerint a hím és nőstény ivarsejt magállománya az, a mi az örökölhető tulajdonságokat a nemzökből az ivadékba viszi, amiből azt hiszem következik, hogy a szülők ivara is keverődve, összeolvadva kerül az ébrénybe, vagyis tehát az ivar keletkezésére mindkét nemző állat befolyást gyakorol. Daczára ennek, domesztikált emlősállatoknál a kétivarúság csak hermafroditizmus alakjában fordul elő és rendes, szabályos dolog, hogy a nőstényeknek csiklójuk van, mely durványos himveszőnek felel meg s himeknek emléik vannak, melyek meg a nőstény tejmirigyeknek mintegy rudimentumait képviselik.

Az öntermékenyítésre képtelen hermafroditát torzképződésnek tekintve és bizonyítónak el nem fogadva, a hímek emlője és a nősténynek durványos penise világosan azt mutatja, hogy az ivart mindkét nemző fél csakugyan átszarmaztatja ivadékára s egyszer az egyik, máskor a másik ivar fejlődik tökéletességre és keletkezik így a hím és nőstény magzat külön-külön, daczára annak, hogy az ivarsejtek közös, egybeolvadt magjában, felerészben a hím, felerészben pedig a nőstény ivari tulajdonság örökítettik át.

A rejtelmy tehát az, hogy miért keletkezik majd hím, majd nőstény s a kérdés az, hogy vajjon kutatván és fellelvén ennek okát, nem lehetne-e befolyást gyakorolni arra, hogy kivánat szerint csupa hím, vagy nőstény ivadék keletkezzék.

Erre vonatkozó kutatások, szemléldések, következtetések, feltevések, szóval elméletek nem hiányzanak, sőt igen régi idő óta és nagy számban léteznek, s mielőtt a legvalószínűbb feltevést és illetőleg vélekedést odaállítanám, e szemléldésekről és következtetésekről legyen szabad számot adnom.

Ha a legrégebbi időtől máig megnyilatkozott vélekedéseket és illetőleg elméleteket csoportosítani akarjuk, úgy azt mondhatjuk, hogy vannak a kik az ivarképződést:

1. a nemzés illetőleg a fogamzás előtti időre teszik, úgy vélekedvén, hogy már az ivarsejtek (a pete és az ondó) vagy himek, vagy nőstények következképpen a vehem ivara már a fogamzás előtt el van döntve; vannak aztán a kik az ivarképződést:

2. a nemzés, illetőleg fogamzás alatt vélik létrejövőnek, úgy okoskodván, hogy külön hím s külön nőstény ivarsejtek nincsenek: végre vannak, akik:

3. az ivarképződést a fogamzás után s illetőleg a vehem további fejlődésével együttesen gondolják létrejövőnek s ezek azt hiszik, hogy arra külső körülmények is befolyást gyakorolnak.

Legjobb szerkezet. Legnagyobb munkabírás. Legkönnyebb hajtás. — Legtökéletesebb fölözés.

A LEGJOBB FÖLÖZŐGÉP AZ ALFA-SEPARATOR.

Mint látjuk, a felfogás három irányban egymással homlokegyenest ellentétes, de azért a fogamzás körül forgó. Az elméletek e hármass csoportjában aztán vannak oly felfogások, amelyek szerint az ivarképződés pusztán a *petétől* s illetőleg a nőstény állattól függ; avagy más felfogások, melyek szerint az ivarképződést kizárólag az *ondó* és illetőleg a himállat dönti el; végre pedig, amelyek szerint arra úgy az anya, mint az apaállat *egyformán* befolyást gyakorol.

A legrégebbi ezek között a felállított sorrendben a *Plutarch* illetőleg *Anaxagoras* elmélete, amely szerint a nőstény magzat az apaállat bal, a himmagzat pedig jobb heréjéből származik s az anyaállat pusztán csak fészket szolgáltat testben a vehem kifejlődésére, még pedig akként, hogy a him magzatot méhe jobb, a nőstényt méhe balfelében hordja.

Ez az elmélet — *Galen* azon módosításával, hogy a test jobb fele melegebb, mint a bal s hogy a him magzat csak a test melegebb felében keletkezhetik — mindaddig tartotta magát, (körülbelül 17 száz éven keresztül) míg *de Graaf* (1672-ben) a petefészek u. n. Graaf-féle tüszőit, majd (1677-ben) *Leeuwenhoeck* az ondóban az ondó-szálaeszkákat felfedezte.

Jölehet, mint később (1826-ban) *Baer* kimutatta, *de Graaf* tévedett, mikor a petefészek mondott tüszőit magának a petének tartotta, az általános vélekedés *Leeuwenhoeck* nyomán csakhamar az lett, hogy a nőstény állat valószínűleg tojásokat, a him ellenben bizonyos élő lényeket, ondószálaeszkákat termel, melyek között vannak him és nőstény szálaeszkák s az dönti el a magzat ivarát, hogy az anyaméhben mely ivaru szála indul (teljesen függetlenül a *Graaf* által felfedezett állítólagos petétől) fejlődésnek.

Evvél szemben néhányan úgy fogták fel a dolgot, hogy az ondó-szálaeszkák a Graaf-tüszőkbe, ezen akkor még női petének tartott képletekbe jutnak s azokban fejlődnek tovább him és nőstény magzatok a szerint, hogy him, avagy nőstény ondó-szálaeszkák jutottak-e beléjük.

Akadnak azonban természetbuvárok, s ezek között kivált *Malpighi* és *Swammerdam*, a kik úgy vélekedtek, hogy a női petében a leendő magzatnak minden lényegesebb része megvan s az ondó a petébe behatolván, azt csak mintegy önálló létre ébreszti. Igen különös felfogása volt abban az időben a keletkezésről *Verheyennek* és *Valisuerinek*. Az előbbi úgy vélekedett, hogy a Graaf-féle tüszőkben a vehem előképzett állapotban benne van

s testében számos apró csövek léteznek, amelyekbe az ondó „kigőzölgése“ behatolván, az nemcsak a fogamzást, hanem az apaállat tulajdonainak átörökítését is létesíti. Ennél csak *Vallisueri* álláspontja különösebb, a ki oda nyilatkozott, hogy az ondó-szálaeszkák a nemzésben semmi szerepük sincs s csak arra való, hogy mozgásukkal az ondó-nedv besűrűsödését megakadályozzák.

A szóba hozott problémára nézve egy egészen új teoriával találkozunk a 18-ik század elején. *Buffon* ugyanis ebben az időben oda nyilatkozott, hogy mindaddig, míg valamely szerves test növekedésben van, az anyagok a szervek építésére használatnak fel s csak a növekedés befejeztével fordítatik a fölösleges anyag arra, hogy a női peterészekben és him herékben felhalmozódjék. *Buffon* szerint tehát úgy a him, mint a nőstény magja a testnek különös minőségű kivonata, mely a közösléskor keveredvén, egyesül s *him ivart létesít ha a him, és nőstény ivart, ha a női mag ereje és hatása tulnyomó benne.*

Ugyancsak a 18-ik században feltűnést keltett *Henkenek* azon publikációja, hogy sertéseket, kutyákat egyik vagy másik oldali heréjétől megfosztva, ekként him ivadékok keletkezését létesítette az esetben, ha a bal herét irtotta ki és nőstény utódok létrejövételét, ha a jobb herét vágta ki.

Ehhez hasonló, de már a petefészekre vonatkoztatott megfigyelést tett közzé 1802-ben *Millot*, mikor publikálta, hogy egy asszonyt bonczolt, akinek hét fia volt, s leánya egy sem, és azt találta, hogy annak jobboldali petefészkében 7 sárga test volt, a baloldaliban pedig egy sem, s viszont egy másik női hullában 4 sárga testet a baloldali petefészekben talált, a jobboldaliban egyet sem, s ki volt mutatható, hogy e nőnek tényleg fia nem, de lánya négy volt. Minthogy pedig a sárga testek (a felfakadt Graaf-féle tüszők heghelyei) csak egy-egy pete-kiválás után létesülnek, *Millot* bizonyosnak vélte, hogy a him ivaru ivadék a jobb, ellenben a nőstény a bal petefészekben keletkezhetik.

Hogy úgy *Henke*, mint *Millot* durva tévedésben éltek, azt ma már tudjuk, mert be van bizonyítva, hogy egy herével és illetőleg petefészekkel bíró állatok him és nőstény ivadékokat egyaránt produkálhatnak.

A legérdekesebb a dologban az, hogy *Millot* több családot nevez meg, a melyekben a nemzők az ő tanácsai szerint

eljárva a coitusnál, tetszés szerint fiuknak, vagy lányoknak adtak életet. Csak az a kár, hogy azokat az eseteket, amelyek jó tanácsai daczára be nem ütöttek, nem sorolja fel. Mert hogy ilyenek is voltak, az mai ismeretünk szerint kétségtelen.

Nemkülönben feltűnést keltő következtetésre jutott vizsgálódásai alapján *Schultze Bernhard*, a ki 1851-ben azt közölte, hogy kutatásai szerint az egyirhaburokba foglalt ikrek mind egyivarúak, valamint egy ivaruak a kettős torzok is s viszont hogy több petének egyidejűleg való megtermékenyülése esetén különböző ivaru vemhek keletkezhetnek, miből következik, hogy az ivarképződésben az ondónak szerepe valószínűleg nincs, tehát felvehetjük, hogy az ivar keletkezésére a lehetőség a petefészekben már adva van, vagyis az ivar már a fogamzás előtt el van döntve. Később 1876-ban *Ahlfeld* pedig egyenesen kimondja, hogy: a petefészekben vannak him és nőstény peték. Így még többen is nyilatkoztak azóta anélkül, hogy az ivar keletkezésének a nemzés előtt fenforgó tényét bebizonyítani tudták volna, vagy amelyek bizonyosságot derítettek volna arra, hogy az ivar-előállítás tetszés szerint lehetséges-e! Monostori K.

A XXIII-ik luxuslövásár.

(Mi) Minél öregebbé lesz díjazással egybekötött luxuslövásári intézményünk, annál fiatalabb erőtől duzzadva jelenik meg előttünk évenként a tavasz és az ős évadján, hogy tényeket mutogasson lövénységünk nagy műhelyéből, amelyek nagyszerűek és felettén örvendetesek, a szemet gyönyörködtetők, s az értelmet az eredményekben megnyugtatók.

A most lezajlott 23-ik luxuslövásárt felülmulhatta az állatok számában és részben minőségében is egy-két előző — kivált a millenniumi — lövásár, de az, aki beható figyelmére méltatta és elfogulatlanul szakszerűen bírálta meg az itt szóbanforgót, meg kellett állapítania, hogy az egyike volt a minden tekintetben jól sikerült luxuslövásároknak, mert alig volt egy pár állatnál vagy fogatnál több olyan, amely nem odaválónak lett volna a szakértő által nyilvánítható.

A 300 drb körül forgó anyagban, mint máskor is, az angol félvér dominált és pedig kivált jucker, kevésbé hintós és még kevésbé háttas ló formában. Erősen képviselve volt az arabs vér és lipizzai is s ezek nemkülönben kivált könnyű sze-

Erőtakarmányok, mint korpa, malomkonkoly, malátacsíra, szárított moslák, szörplé stb. beszerzése végett forduljunk a

MAGYAR MEZŐGAZDÁK SZÖVETKEZETÉHEZ BUDAPESTEN, V. KER.

Alkotmány-utca 31.

keres ló formájában. Néhány amerikai és orosz ügető félvér, egy-két angol telivér, néhány angol-arabs egészítette még ki a képet, a mely rendkívül vonzó, igen nagybecsű volt s legerősebben és legkarakteresebben a nagy pályán mozogva tűnt szembe.

Remek látványt szolgáltatott elsősorban is *Andrássy* Aladár grófnak királyi fogatba is beillő pompás arabsvérű, illetőleg u. n. Czinderi-féle fakó négyese. Az 5—7 év körüli és 163 cm. magas, apai részről *Conversano* ivadék, úgy látszik nem volt eladó. Erre mutat a 20,00 korona ár, mely magasnak mondható. Igazi luxusfogat ez, melyhez hasonló szépségűt és jószágut nagyon kivételesen láthat az ember.

A kettes fogatok csoportjában pompás két állatot mutatott be *Zichy-Hunyady* Henriette grófné. E lipizzai vérű szürke állatok tetszetős formájuk s nagy mozgóképességük mellett impozáns nagyok is (182 cm.).

Dirego amerikai csődörtől eredő, egy szürkével vegyes fekete kitűnő négyest állított ki *Hunyady* József gróf. Ez állatok pompás mozgásának sok bámolója volt. Feltűnt ifj. *Szent-Iványi* Farkas színben vegyes, különben egymáshoz jól találó angol félvér négyes juckerfogata, *Dezseöffy* Béla kettes juckere, *Bogyay* hasonló fogata és több más.

A nem nagyszámu hátas lovak között *Bogyay* angol félvére, *Martinovich* lipizzai vérű kancaja, *Chotek* Rezső gróf angol félvérű hatásai tetszetek leginkább.

Fáy Béla sok jó lóval vett részt a vásáron s más ismert nevű tenyésztőink is figyelemreméltó állatokat mutattak be.

Szépen kitétek magukért nevesebb lókereskedőink is s kivált *Fischer* és *Keller* urak, akik nemcsak impozáns számban állítottak ki, de egyben nagy szakértelemre mutató összepárással is jeles fogatokat hajtottak a vevők elé, angol félvérű hintós és jucker-anyagban, eléggé elfogadható áron. Egészen impozáns nagyságu hintós s illetőleg batárfogat ez alkalommal nem volt a vásáron látható.

E minőség után nem is szokott nagy lenni a kereslet, de talán azért, mert előző tapasztalások az ily minőség után kutató vevőket visszatartják. Efféle tenyészetek ritkák is hazánkban s leginkább saját használatra produkálók. Nekünk különben is és igen helyesen, a könnyebb, menősebb kocsi-ló és a formás, sebes, terübiró nyerges-ló kell hogy képezze speciálitásunkat, de bizonyára előnyére válnék e vásárainknak, ha ilyen robosztusabb alkatu, lassabban, de akciózusan mozgó batárlovak is emelnék változatoságát.

Az bizonyos, hogy a lovat értékére, jószágára nézve mozgásban lehet igazán megítélni; ámde hogy az eladó anyagnak az a felállítása az istállóban, amely a Tattersallban uzualis, nem czélszerű, sőt hátrányos, azt hiszem nemcsak az én vé-

leményem. Ugy a tanulni vágyó laikus közönség, mint a legtöbb félszakértő vagy szakértő vevő is, nyugodtan, sokadalom kizárásával szeretné a bemutatott állatokat állásukban is minden oldalról előzetesen áttekinteni s zavartalanul elbírálni, ez pedig csak úgy lehetséges, ha az állatok fejénél és faránál is szabadjáró hely van. A Tattersallban a mostani állapoton alig lehet segíteni s azért csak hangoztatni lehet, hogy kívánatos ezen valahogyan segíteni, különös tekintettel arra, hogy a tenyészmahavásárok alkalmával még szembeszökőbb az állatok szokásos felállításának mondott hátránya.

A midőn dicsérettel emlékezünk meg a vásárt rendezőkről, egyben öszintén gratulálunk a tenyésztőknek és eladóknak a meleg érdeklődésért s a pompás anyagért, mely műhelyeikből hova-tovább, mindig jobb és szebb minőségben kikerül s szívélyes köszönetet mondunk kivált külföldi vevőinknek, akik e vásárainkat felkeresik. Ezek legyenek meggyőződve, hogy a természetadta körülmények kedvező hatása folytán oly kiváló magyar lónak kiváló szakértelmű a legtöbb tenyésztője is, az anyag tehát, amiért pénzt ad a vevő, esatlakozásokra rendkívül kivételes esetben adhat csak alkalmat és bizonyára csak jobb, csak tökéletesebbé lehet ezután az az áru, amit itt a magyar kínál.

*

A luxuslövásárról még a következőket említjük fel. A jelentkezéseket 346 lóval zárták le, ebből 16 négyesfogat, 50 hintós kettősfogat, 71 juckerfogat és 40 db háttasló. A vásáron 11 díjat osztottak ki, köztük Budapest főváros 1000 kor. értékű két díját, melyek közül egyik a négyesek I. díja egy művészi kivitelű magyar vadászfogatot ábrázoló szoboresopozatot, a másik hintósfogatok I. díja egy empire bronz kandalló-óra. A többi 9 díj, melyet a Tattersall adományozott, hazai készítményű műtárgyak: serlegek, szobrok, líkőr- és moccakészlet, a háttasfogatok díjai közt van a király és a királyné bronz mellszobra is. Már az elővásáron a vételkedv nagyon élénk volt, ugyanynira, hogy a vásár legjobb anyaga jóformán már az napon cserélt gazdát. A vásár érdekességét növelte hogy az első nap, f. hó 23-án a vásárt Darányi miniszter is megnézte. A miniszter fogadására a rendező-bizottság több tagja jelent meg.

Aluxuslövásárra fölhozott anyagot egy az OMGE által kiküldött bíráló-bizottság végezte, amelynek *Andrássy* Sándor gróf elnökle alatt tagjai voltak *Széchenyi* Imre gróf, *Somssich* Andor, *Somssich* Miklós, *Forster* Géza, *Jeszenszky* Pál, *Hoyos* Miksa gróf, *Szapáry* Péter gr., *Podmaniczky* Gyula báró és *Kovács Sebestyén* Endre. E bizottság a rendelkezésére álló összesen 11 tiszteletdíjat 2400 korona összegben a következő fogatok, illetve háttaslovak tulajdonosainak ítélte oda. Még pedig a négyes fogatoknál az I. díjat *Andrássy* Aladár gr. 286—289. k. sz. fogatának; a II. díjat *Szent-Iványi* Farkas 73—76. k. sz. fogatának. *Dicséző oklevelet* nyertek *Fáy* Béla 101—104. k. sz. fogata, *Hunyady* József gróf 81—84. k. sz. fogata és *Vigyázó* Sándor gróf 121—

124. k. sz. fogata. *Hintós kettősöknel*: az I. díjat *Zichy Hunyady* Henriette grófné 276—277. k. sz. fogatának; a II. díjat *Fischer* és *Keller* 5—6. k. sz. fogatának; a III. díjat *Bruder* Antal 155—156. k. sz. fogatának. *Jucker kettősöknel*: az I. díjat *Bogyay* Ferencz 140—141. k. sz. fogatának; a II. díjat gróf *Hunyady* József 83—84. k. sz. fogatának; a III. díjat *Dezseöffy* Béla 86—87. k. sz. fogatának. *Dicséző oklevelet* nyert *Fáy* Béla 106—108. k. sz. fogata. *A háttaslovaknál*: az I. díjat *Bogyay* Ferencz 144. k. sz. hatásának, a II. díjat *Martinovich* Andor 292 k. sz. hatásának, a III. díjat gr. *Chotek* Rezső 89. k. sz. hatásának ítélte oda a bizottság. *Dicséző oklevelet* nyert *Farkas* Balázs 44. k. sz. hatása.

Állategészségügy.

Rovatvezető: **Dr. Rátz István.**

Bikaborjuk herélése és elcsavarása.

Több oldalról intéztek hozzám úgy uradalmak, mint nagyobb kereskedők kérését, hogy hassak oda, miszerint a kerületembe tartozó Krassó-Szörény megyében divó azon eljárás, hogy a bikaborjuk terméketlenné tétele nem a herezacskó fölvergása s a herék eltávolítása, de a heréknek a zacskóban való lecavarása által történik, kiküszöböltessék, s helyette a más vidékeken szokásos herélés honosíttassék meg. Más oldalról azonban éppen ellenkezőleg ezen szokásnak előnyei sorolattván föl, annak a gyakorlatban való meghagyása ajánlatott. Nem lesz érdektelen tehát, ha néhány szóval szembe állítjuk ezen két eljárás előnyeit és hátrányait egy állattenyésztési, mint kereskedelmi szempontból.

Tekintettel arra, hogy az ország több vidékén ezen ugynevezett elcsavarás teljesen ismeretlen művelet, legyen szabad röviden ismertetnem úgy, amint azt Krassó-Szörénymegyében több ízben végrehajtottam, hogy kellőképp rámutathassak azon előnyökre és hátrányokra, melyekkel az elcsavarás a heréléssel szemben bír.

Számbaveendő nagy előnye mindenek előtt azon körülmény, hogy a bikaborjut ezen operáció alatt ledönteni felesleges, ami pedig — eltekintve attól, hogy az eljárást sokkal rövidebb tartamúvá teszi — nagyban meg is könnyíti azt, mert bizonyára számtalanszor voltunk már szemtanui, milyen munkát ad s mennyi balesettel — rándulás, szarvtörés stb. — van összekötve egy jól kifejtett, erős, fél éves bikaborju ledöntése, miután a nagyobb számban való herélés rendszerint nem az istállóban az álláson, de egy erre a célra elkészített tágasabb helyen történik.

A bikaborju heréjének elcsavarása oly módon hajtatik végre, hogy a talpon álló s jászolhoz kötött borjut két oldalról egy ember erősen tartja, mialatt az operáló állatorvos — miként a fejénél — az egyik herét a herezacskóban saját tengelye körül 3—4 szer megcsavarja

miközben igyekszik ujjjaival a mellékerét a herétől elválasztani, vagy legalább is annyira zuzni, hogy a beálló gyulladás következtében annak termékenyítő képessége tönkretétessék. Az így megcsavart herét föltolja az ágyékba, egész az ágyékgyűrűig, miközben a herezacskó összefogása által annak visszacsuszását megakadályozza. Ugyanezen eljárást követi a másik herével is, s mindkét here föltolatván az ágyékba, rendszerint egy gypjuból készült vastagabb köteléket alkalmaz a herezacskóra, hogy a herék rendes helyükre való visszatérését megátolja.

Természetszerűleg ezen eljárás után nagyobb mérvű heregyulladás áll be, mely azonban minden gyógykezelés nélkül 3—4 nap múlva javulásba megy át, s ekkor eltávolítottván a kötelék, a herék visszacsuszását az erős daganat akadályozza meg, s abban az arányban, amint a daganat apad, sorvad a két here is, s két-három hét eltelte után megtapintva, csak galambtojás nagyságu herék érezhetők, nem a herezacskóban, de fönt egész az ágyékgyűrűnél.

A kötelék eltávolítása után a borjúk a szabadba ereszthetők azon veszély nélkül, hogy a járás folytán a herék rendes helyükre visszacsuszának, miután a beállott gyulladás következtében a megcsavart herezsinór megtartja csavart állapotát, amint az a teljes gyógyulás után ki is tapintható.

Nem képezheti vita tárgyát, hogy ezen eljárás nagy fájdalmat okoz s talán ez magyarázza, hogy a borjú az egész műveletet többnyire mozdulatlanul, mintegy megmerevedve állja, de kérdem: kevesebb fájdalmat okozhat-e a herélés, a mikor is legkevesebb öt percet vesz igénybe a herezacskó fölívágása, a herék kihúzása, a herezsinór lekötése, a seb fertőtlenítése és bevarrása, míg ezzel szemben az elcsavart egy ebben gyakorlott ember két perc alatt végrehajtja.

Megengedem, hogy talán a pillanatnyi fájdalom az elcsavarásnál nagyobb — bár aig hiszem, hogy ebben valami különbséget lehessen tenni — de számtalanszor volt alkalmam tapasztalni, hogy míg a herélt borjúk nagy százaléka két-három napon át egyáltalán nem, s azután is jó ideig nagyon hiányosan táplálkozott, addig az elcsavart borjúknál már a második napon nem lehet észrevenni, hogy a táplálkozásra zavarólag hatott volna ezen művelet.

Herélt borjúknál még abban az esetben is, ha a seb fertőzve nem lett, ami

pedig többé-kevésbé elkerülhetetlen, miután a fájdalom következtében a fekvésben keres enyhülést, s ezáltal a friss seb az alommal érintkezésbe jön, s ha nagyobb vérzés nem is állott be, kisebb-nagyobb gennyedés lép föl, mely a legnagyobb százaléknál enyhe lefolyásu ugyan, s hamar gyógyul, de ez alatt az idő alatt a táplálkozás hiányos, többnyire nagy súlyvesztés áll be, ami nagyon visszaveti a borjut fejlődésében.

A legmondosabb herélés mellett is van néhány százalék, melynél a gennyedés ismeretlen okból — talán az elköti anyag izgatása, vagy mélyebb fertőzés folytán huzamosabb ideig tart — hosszas és költséges ápolást igényel, ami legtöbbször csak hiányosan állván módjában a kistenyésztőnek, herélt borjúja annyira leromlik s fejlődésében úgy visszamarad, hogy csak kis értékű ökröt képes belőle nevelni. Nem hagyható figyelmen kívül azon körülmény sem, hogy míg néhány százalék a herélésnél követendő óvintézkedések legszigorubb betartása mellett is elhull, vagy kényszervágás válik szükségessé, addig az elcsavarásnál — bár minden alkalmat fölhasználtam az ez irányban való tájékozódásra és pontos adatok beszerzésére — nem hallottam oly esetet, mely a borju elpusztulását vonta volna maga után.

Figyelembe véve az elsoroltakat, önkéntelenül is az a kérdés merül föl, mint lehetséges tehát, hogy az elcsavarrás számtalan előnye dacára sem képes a herélést teljesen kiküszöbölni, s mi az oka, hogy, amint bevezető soraimban említettem, sok oldalról lettem fölkerve arra, hogy ezen eljárás megszüntetését vigyem keresztül.

Mindjárt első helyen egy oly körülményt kell az elcsavarási eljárás terhére irnom, mely különösen kereskedelmi szempontból bir nagyobb fontossággal. Az elcsavart borjúk u. i., különösen ha ezen eljárás az előrehaladottabb korban, fél éves koron felül hajtatik végre, az ugynevezett bikás jelleget tartják meg, magyar fajta borjúknál pl. a szőrözöt durvasága, különösen a nyakon jobban kifejlődik, a nyugati ugy mint a magyar fajta egész külseje durvább benyomást kelt, mint a herélt ökröké; bikára emlékeztető szokásokat tart meg: az istállóban mormol, kibocsátva a földet turja, tülekedéshez készül stb., s ilyen egyedeket a hizlalásra beszállított csapban nem jó szemmel néz a kereskedő, s az átvételt bizonyára nagyobb százalék levonása mellett teljesíti.

Második helyen ellene szól az elcsavarrásnak, s előnyt ad a herélésnek azon körülmény, hogy számos nagyobb gazdaság és uradalom különösen nyugati fajta finókat vásárol be nagyobb mennyiségben oly czélból, hogy fölnevelve, egy évi járomban való használat után, vagy igen sok helyütt fogazatának teljes kiváltása után anélkül, hogy befogatnék, hizlalóba állítsák, amikor is, ha ilyen gazdaságban tehenészet vagy üszögulya van, félős, hogy egy rosszul elcsavart bikaborju kellemetlen meglepetéseket okozhat a tiszta véru, s esetleg törzskönyvezett tenyészetben. Fölötte ritka eset ugyan, hogy az elcsavarrás rosszul hajtván végre, a tenyészképesség megmaradjon, mindamelllett ezen körülménnyel is számolnunk kell, elfogulatlanul bírálva a két eljárást.

Hátrányára irtuk föl megelőzőleg az elcsavarrásnak azon körülményt, hogy a kereskedelemben alacsonyabb árakat okoz, pedig ennek éppen ellenkezője képezte főérvüket azoknak, kik ezen eljárás mellett foglaltak állást. Hogy ezen — látszólag — ellentmondást megérthessük, szükséges, hogy különbséget tegyünk a hizott marha minőségét s annak értékesítési helyét illetőleg.

Elvitázhatatlan tény, hogy a herélt ökrök, különösen ha azok fiatal korokban állittatnak hizóba, sokkal finomabb anyagot produkálnak s nagyobb kilogramm-árat érnek el, mint a csavart ökrök, azonban csak a külföldi nagyobb — müncheni, berlini — piacokon, hova rendszeren csak a nagyobb gazdaságok és uradalmak hizói vásároltatnak, míg a kisebb gazdák, s a 2—4 drb feljavításával foglalkozók állatai legjobb esetben csak a bécsi piacon értékesítettnek.

Minthogy pedig a bécsi piacon a legfinomabb anyagért sem fizetik meg azt az árat, amit egy berlini vagy müncheni mézárós, oda kell a kistenyésztőnek törekedni, hogy amit a minőséggel elérni nem tud, azt pótolja sulyban.

Eléri ezt azért, ha bikaborjúját elcsavarrással teszi termékletlenné, miután azzal, hogy ökre egy kevéssé bikás jellegű marad, szilárdabb csontozatot s nagyobb testet növel, ami a mérlegen eléri, vagy legalább is megközelíti azt az árat, melyet nagyobb hizlalók finomabb anyagukért nyernek.

Szembe állítva ezen két eljárást elsorolt előnyeit és hátrányait, arra a következtetésre jutnánk, hogy bár az elcsavarrással állományunk kevesebb veszélynek, s fejlődésében összehasonlíthatatlanul ki-

Jobb és megbizhatóbb MAGVAKAT

nem is ajánlhatunk, mint a minők 29 év óta

Mauthner Ödön esász. és kir. udvari magkereskedésében
Budapesten kaphatók.

sebb visszaesésnek van kitéve s hogy ezen művelet, tekintet nélkül az időjárásra, bármikor végrehajtható, mindamellett nem tévesztve szem előtt azon célt, hogy állattenyésztésünk fejlődésével és nemesedésével, arra is kell törekednünk, hogy bizott marhákkal a világpiacokon is az elsők közt legyünk, igazat kell adni azoknak, kik az elcsavarás kiküszöbölését hozták javaslatba.

Ha azonban figyelembe vesszük, hogy az elcsavarás tulnyomóan Magyarország határörvidékén, Felső-, Délmagyarország és Erdély tájain van gyakorlatban, ahol a gazdasági viszonyok következtében a jó legelő s főként szántóföld híjában a takarmánynövények természetese s az istállón való takarmányozás nincs módjában a kistenyésztőnek, s ahol nagy általánosságban nem a legjobb minőségű s angyobb igényű szarvasmarhafajtát, de a külterjesebb tartással is beérő, amellet erősen igénybe vett fajták tenyésztetnek, hol tehát az ugynevezett prima vágómarha nevelése — dacára szarvasmarhatenyésztésünk óriási föllendülésének — ma még keresztülvihetetlen, az adott körülmények közt helyeselnünk kell azok nézetét, akik a bikaborjuk heréje elcsavarásának a gyakorlatban való megtartása mellett foglalnak állást.

Békessy Jenő.

Baromfitenyésztés.

Rovatvezető: **Hreblay Emil.**

Meghívó.

A Baromfitenyésztők Országos Egyesülete f. évi márczius hó 30-án hétfőn d. u. 4 órakor tartandó

igazgató-választmányi ülésére

tárgysorozat:

1. Mult ülés jegyzőkönyvének hitelesítése.
2. Jelentés a mult ülés határozatainak végrehajtásáról.
3. Jelentés a székelyföldi baromfiaképző megindításáról.
4. Tagok felvétele.
5. Átiratok.
6. Indítványok.

Ültessünk több kotlót egyszerre.

Minden tenyésztőnek arra kell törekedni, hogy sok csibéje legyen de lehetőleg csak 4—5 korosztálybeli s ezt úgy fogjuk elérhetni, ha egyszerre egyidőben több kotlóst ültetünk meg. Ezt ugyan mindenki meg nem teheti, mert van sok tenyésztő, ki tiz-tizenöt tyuknál többet nem tart, melyek közül egyidőben tavaszszal nem igen kotlik el több tyuk. De másrészt vannak tenyésztőink, kik ezen számnál sokkal több tyukot tartanak, melyek közül egyszerre, egyidőben, mégis elkotlik több tyuk, ha mindjárt egy pár napot kell rá várni.

Az utóbbi tenyésztők saját maguk érdekében jól teszik, ha egyszerre egyidő-

ben több kotlót ültetnek el. És mi előny származik ebből? Először is az, hogy a költetés nyolczadnapján megvizsgálják a tojásokat és amelyek terméketlenek, azokat a fészkekből eltávolítják; így azután a megmaradt tojásokat az ültő tyukok közt elosztják és a tojás nélkül maradt tyukot, vagy tyukokat friss tojásokra ültetik. Így például, ha öt tyukot egyenként tizenkét tojásra ültetünk meg, akkor, ha a vizsgálat után 17 tojás terméketlennek bizonyult, egy kotló üresen, tojások nélkül maradt, mert a többi tojást a négy kotló alá helyeztük; tehát az üresen maradt kotlóhoz ismét *összevárunk* 4—5 kotlót s azokat egyszerre ültetjük meg.

Hogyan is történik a tojások *ilyetén* megvizsgálása? Egyszerűen úgy, hogy a költető fészekben levő tojásokat este gyertyafény mellett megvizsgáljuk. Ez úgy történik, hogy a tojás a balkéz hüvelyk- és mutatóujja közé vétetik, a többi ujjak pedig a mutatóujj mellé sorakoznak; a jobb kéz meg a gyertya fényét eltakarja. Már most így tartva a tojást, keresztül nézünk rajta. Ha valóságos átlátszó, akkor terméketlen, ha pedig sötét, akkor megkezdődött benne az élet.

Igy folytatjuk ezt egy időben mind a többi fészekkel, a terméketlen tojásokat kidobjuk, a termékenyeket pedig a kotlók alá elosztjuk, melyek azokat egyidőben kiköltik. A kézzel való vizsgálásnál pontosabb munkát végezünk *Rausch*-féle tojásvizsgáló lámpával, mely pár koronáért kapható *Geitner* és *Rausch* czégnél Bpest Andrassy ut 8.

De ezenkívül még más előnye is van a több kotlónak egyszerre, vagyis egyidőben való elültetésének; mert amikor a csibék kikelnek, akkor azokat vezetés végett a tyukok közt lehet elosztani és így a csibék nélkül maradt kotlók vagy *még egyszer* azonnal elültetnek vagy pedig szabadon bocsáttatnak és akkor sokkal korábban kezdenek tojni, mintha csibéket vezettek volna. A legtöbb előny azonban az, hogy egykoru ivadékokat fogunk nyerni nagyobb számban, ami megfizethetetlen nagy előny.

Fekete Jánosné.

Félvér orpingtonok.

Az „*orpingtonláz*” teljes mértékben uralkodik s ez — nézetünk szerint — örvendetes esemény. Örvendetes dolog ez azért, mert ha ez a kitünő fajta 2—3 év alatt az egész országban elterjed, tyukállományunk minősége is javulni s egyöntetűvé fog válni.

Az orpingtonokkal mindenki meg van elégedve s a kinek nincs, de látja ezt a nemes, jó fajtát fejlődni, de különösen *tojni*, minden áron szerezni óhajt magának belőle s nem sajnálja a költséget közvetlenül Angliából hozatni anyagot. Tagtársunk ifj. *Holló József* Londonból írja, hogy nap-nap mellett kap hazánkból rendelést, de nem képes azt kielégi-

teni, mert most már ott sincs oly anyag, melyből 25—30 frtért darabját válogatni engednék. Mi nem fizethetünk még nagyobb árt, pedig az igazán jó anyag ára most darabonként 200—300 frt.

A delivörpingtonok beszerzése avagy azok tojásainak vétele most tiszta lehetetlenség, ennél fogva elégedjünk meg azzal a mit kaphatunk, s ez a *félvér orpington tojás*.

Két kitünő tenyésztőnk *Nick* Edéné és *Asbóth* Béláné *Gödöllőn* remek sárga orpington-tenyésztetet rendeztek be, de párhuzamban a telivér tenyésztéssel rendeztek megfelelő számú sárgaorpington kakasok és fehér láb és csőrű hófehér magyar tyukokból álló tenyésztetet is.

A fehér láb és csőrű fehér magyar tyukok és sárga orpington kakasok ivadékait ismerjük s azokat kitünőeknek tartva melegen ajánljuk, hogy a tenyésztők azok tojásait szerezzék meg s így félvéranyagokhoz jutva, ezt az anyagot vagy tiszta vérben tovább terjeszszék, vagy a félvér kakasokat a közönséges magyar tyukok nemesítésére használják fel a jövő évben s a fehér tojókra telivér sárga orpington kakast alkalmazva, a továbbnemesítéssel kitünő anyag birtokába juthassanak.

Nickné és *Asbóthné* urnőknél naponta 30—30 drb. félvér tojást termelnek s így náluk mindig friss és tenyészképes félvér tojások kaphatók drbonként 40 fillér árban. Csomagolás külön egy korona. Legjobb a pénz előlege beküldése mellett a tojásokat megrendelni.

Nemes keresztezésben tenyésztí az orpingtonokat *Darányi* Ferenczné urnő Kecskeméten. Remek tollatlan lábu fehér langán tojókra fehér orpington kakast használ s ezek tojásait drbként 1 K.-ért hozza forgalomba. Ajánlom ezt a keresztezési terméket is, mert e két kitünő fajta ivadéka igen szép és nagy testű, s még nagyobb és több tojást tojik a tisztavérű fehér orpingtonnál. *Bándi Sándor.*

A szárnyasok husa a legtáplálóbb.

Fejérjetartalmukat illetőleg a különböző állatok husai között jelentékeny a különbség. S ha a fejérjetartalmat vesszük a tápláló erő mértékéül, számos olyan állat van, melynek husa táplálóbb, mint a szarvasmarha husa. 100 gramm nyers, sovány marhahus fejérjetartalma 20 gramm. Igen zsiros marhahusé csak 17 gramm. Ugyanannyi borjúhúsban ha sovány 20, ha kövér 19 gramm fejérje foglaltatik. Ūrűhus tiz dekájában 17 gr. fejérje van, kövér sertésűhusban csak 14 gramm. Az őz husának fejérjetartalma ép olyan nagy, mint a sovány marhahusé, 20 gramm. A tyukhus tiz dekája rendesen 21 gramm fejérjét tartalmaz. A kacsáé 22, a hizlalt libáé 16 grammot. A galambhus fejérjetartalma 100 grammra 22 gr., a fogolyé 25.

Különfélék.

Halálozás. *Brachfeld* Félix, a magyar élelmiszer szállító r.-t. ügyvezető-igazgatója f. hó 20-án, életének 35. évében Budapesten meghalt. Az elhunytban *Küsler* Henrik, az élelmiszer szállító r.-t. vezérigazgatója sógorát gyászolja.

Százezer korona tehenek vételére. *Darányi* földművelésügyi miniszter 100.000 korona kölcsönt engedélyezett négy százalékra a Bácsvármegyei Gazdaszövetség rendelkezésére, melyen kisgazdáknak jól tejlő teheneket fognak beszerezni.

Mezőgazdasági termények értékesítése. Ezt a kérdést vitatták meg Nógrádmegye gazdái, akik a megyei gazdasági egyesület kezdeményezésére *Török* Zoltán főispán elnöklete alatt gyűlést tartottak. Az értekezleten *Szilassy* Zoltán, az OMGE szerkesztő-titkára tartott előadást a mezőgazdasági termények szövetkezeti uton való értékesítéséről, majd *Sierbán* János orsz. tejgazdasági felügyelő ismertette a tejszövetkezetek előnyeit s a szervezés módjait, különös tekintettel Nógrádmegyére. Rövid idő múlva ugyanis Zólyomban *vajkészítő központ* létesül, hová Nógrádmegye tejszövetkezetei könnyen becsatlakozhatnak a tejszint s ezáltal azok tagjai tejtermékeik kedvező értékesítését elérhetik. A nagy tetszéssel fogadott előadások végeztével *Török* Zoltán főispán mondott köszönetet az előadóknak, rámutatva arra, hogy a szövetkezeti szervezkedés Nógrádmegyében utóbbi időben fellendülést mutat, másrészt a gazdasági egyesületnek a jövőben is első feladatát fogja képezni, hogy főleg a kisgazdákat terményeik értékesítésére irányuló törekvéseikben támogassa.

A bilaki lótelep veszedelme. Az „Erdélyi Gazda” a következő figyelemreméltó sorokat írja legutóbbi számában a bilaki telepről: Erdély legnagyobb lótenyésztő helyét komoly veszedelem érte, melyet ha rövidesen nem tudnak elhárítani, úgy a magyar államnak nagyon tekintélyes vagyona megy veszendőbe. Arról értesülünk ugyanis, hogy a *bilaki* lótenyésztőtelepen kiütött a takonykór. Tizennégy nappal ezelőtt lépett fel a járvány és már eddig is néhány száz áldozata van. A betegségek felléptének ideje óta *naponként* több lovat is agyonlöttek, hogy a járvány továbbterjedését megakadályozzák. Ezenkívül barakkokat állítottak fel, hogy az egészséges lovakat a betegektől elkülönítsék. Mindez intézkedések azonban alig hoznak kellő eredményt. A telepet a végpusztulás veszélye fenyegeti, sőt — mint értesülünk — ma már arra gondolnak, hogy az egész telepet felégetik. A veszélyről a parancsnok értesítette fölöttes hatóságát és azóta állandóan folyik az érintkezés Budapest és Bilak között, de a járványt mindezt ideig nem sikerült meggátolni. A milliónyi értékű loállomány odavész és a bilaki telep, Erdély legnagyobb lótenyésztő telepe örökre megsemmisül.

A járvány keletkezésének okáról különböző verziók keringenek, melyeket azonban e pillanatban nincs alkalmunk ellenőrizni. Beszélik, hogy lókereskedőktől vásárolt beteg lovak terjesztették el a járványt. A vizsgálat lesz hivatva kideríteni, hogy e hir mennyiben felel meg a valószínűségnek.

Új tejszövetkezet. A Temesvármegyei Gazdasági Egyes. kezdeményezése folytán Német-Sághon Mihók Sándor buzgólkodásával a napokban alakult meg egy tejszövetkezet 166 részvényessel, akik ugyancsak 166 részjegyet jegyeztek. Az új tejszövetkezet felvette üzemébe a tojásértékesítést is és az összegyűjtött tojást a Magy. Gazd. Vásárcsarnok Ellátó Szövetkezetének küldi be. Kisfaludon szintén alakult egy tojásszövetkezet, a mely *Mihók* Sándor munkásságának eredménye.

A Pestvármegyei Gazdasági Egyesület baromfitenyésztési szakosztályának a földművelésügyi miniszter egyes baromfikörzetek tenyészanyagának feljavítására 150 db orpington tenyészbaromfit és 300 db félvér orpington tenyésztojást engedélyezett s ezen tenyészanyag bevásárlásával és kiosztásával *Berzeviczy* Zsigmond állattenyésztési felügyelőt, a budapesti állattenyésztési ker. felügyelőség vezetőjét bízta meg.

Lóvásár Békéscsabán. Az ápr. hónap 24-én Békéscsabán tartandó *katonai és lucuslóvásár* szép sikerűnek ígérkezik. A földművelésügyi miniszter a vásár előmozdítására 800 koronát adott a Békésmegyei Gazdasági Egyesületnek. A bejelentések már szépen megindultak, kéri azonban a vásárrendező-bizottság a lótenyésztő gazdákat, hogy főlhajtandó lovaikat, kor, ivar, szín, nagyság, és fajta szerint megnevezve ápril 1-éig az Egyesület titkári hivatalában jelentsék be, nehogy az 1-én kiadandó és külföldre szétküldendő katalógusból kimaradjanak.

Méhészeti tanfolyam. A gödöllői állami méhészeti gazdaságban az 1903-ik év folyamán nyolcz időszerű tanfolyam fog tartatni a következő beosztás mellett: május 1—20-ig a kisgazdák első tanfolyama; május 21-től június 10-ig a kisgazdák második tanfolyama; június 15—28-ig tanfolyam a lelkészek számára; július 1—21-ig a néptanítók első tanfolyama; július 21-től augusztus 14-ig a néptanítók második tanfolyama; augusztus 16—30-ig tanfolyam nők részére; szeptember 2—15-ig tanfolyam erdészeknek és szeptember 17—30-ig erdőőrök számára. Célja ezen tanfolyamoknak a tanfolyamra felvetteket a méhtenyésztés elméleti és gyakorlati ismereteibe bevezetni s lehetőleg megtanítani őket a méhkaptáraknak és méhészeti segédeszközöknek házilag való elkészítésére is, hogy azonnal méhészkedhessenek. Mindegyik tanfolyamra 20—20 hallgató vétetik fel. A pályázni szándékozók egy koronás bélyegjeggyel ellátott folyamodványukat, melyben a foglalkozásuknak megfelelő tanfolyamra való felvételüket kérik meg, a m. kir. földművelésügyi miniszterhez czimezve fölöttes hatóságuk, a földmivesek és más foglalkozásuk pedig községük előljáróságának ajánlásával el-

látva az illető tanfolyam kezdete előtt legalább 20 nappal a földművelésügyi miniszteriumnál nyújtják be. A tanfolyamok bármelyikére felvettek közül a szegényebb sorsúak a tanfolyam tartama alatt ingyen részesülnek teljes ellátásban.

A német birodalom által a közel jövőben életbe léptetni szándékolt élőbaromfizarlat ügyében tudvalevőleg a *Baromfitenyésztők Országos Egyesülete* márczius hó 11-én a földművelésügyi miniszter felkérésére értekezletet tartott. Ezen értekezletből kifolyólag, amelyen sok megszívlelendő indítvány tétetett a BOE felterjesztést intézett a földművelésügyi miniszterhez, amely felterjesztésben az egyesület elsősorban azon óhajának ad kifejezést, hogy a Német birodalmi kormány álljon el határozatától. Ha ez nem volna lehetséges — ami bizonyos, — úgy legalább hatásában volna az gyengítendő. A vesztegzárnak itthon való megtartása mellett az élőbaromfi-kivitel fenn lehet tartani, különösen ha annak idejét 8 helyett 3, vagy legfeljebb 5 napban lehet megállapítani. Ezt látná jónak az egyesület és azt, hogy ha sikerülne a Német birodalmi kormánynak ahhoz való hozzájárulását kieszközölni, hogy az odaérkezés után 48 órai időközben való leölés és csupán a határszéli vizsgálatnak kötelezettsége mellett engedtetnék meg nekünk a német városokba a vesztegzár mellőzésével élőbaromfit szállítani. Az ország baromfitenyésztésének legmesszebb menő védelmet biztosítva a Balkán államok, Orosz- és Olaszországból beözönlő baromfi-behozatalt teljesen megakadályozni, vagy pedig a mi kivitelünket annyira sújtó intézkedésekhez hasonló elbánás alá rendelni kéri az egyesület. Végül a felterjesztés felhívja a minisztert a veszendőbe menő német piac helyett ujaknak, nevezetesen az angol esetleg a spanyol piacnak megszerzése iránti intézkedését.

Négyszáz darab piros tarka üsző kiosztása. A vasvármegyei gazdasági egyesület, mely fennállása óta különösen a népies állattenyésztés fejlesztésére kiváló gondot fordított és amely gondoskodás és áldozatkészség alapján ma már a vármegyében igen szép és értékes marhaállomány található, ezen irányu működését fokozza azzal, hogy egyelőre a kis-czelli járás kisgazdáinak négyszáz drb $1\frac{1}{4}$ —2 éves piros tarka jó testalkatu üszöket ad át három évi részletfizetésre. Az üszők bevásárlására *Darányi* földművelésügyi miniszter 8000 korona kölcsönt engedélyezett. Az üszők bevásárlása és kihelyezése már folyamatban van. A bevásárlást és kihelyezést a legnagyobb körültekintéssel, szakértelemmel teljesítik *Röszler* Károly az egyesület igazgató titkára, *Zathureczky* és *Balhausser* Ottó állattenyésztési felügyelők. A kisgazdák az eddig kapott üszőkkel igen meg vannak elégedve és biztosra vehető, hogy a Kis-Czell vidéki gazdák példáját követni fogják más

vidékek gazdái, aminek meg lesz azután az az eredménye, hogy a népies állattenyésztés, mely ezideig csak a jó apaállatok használata folytán érte el mostani fejlettségét — még inkább javulni, tökéletesedni fog. Az üszök tulnyomó része Bonyhád vidékéről származik és így a mindinkább szaporodó tejszővetkezeteket tekintve is — elismerést érdemel a vas megyei gazdasági egyesület ezen irányu működése.

A baromfityenyésztés érdekében. A Baromfityenyésztők Országos Egyesülete a ma már közgazdaságilag oly fontos baromfityenyésztés fejlesztése érdekében ez év őszén az ország három főbaromfityenyésztési központján, Miskolczon, Nagy-Becskereken és Kaposvárott nagy körzet jellegű baromfikiállításokat rendez. Ezen kiállítások rendező bizottságának élén Pirkner János orsz. állattenyésztési főfelügyelő áll, akinek elnöksége alatt a rendező bizottság már a napokban megkezdí működését. Ugyancsak a Baromfityenyésztők Országos Egyesülete erkölcsi támogatásával a f. évi augusztusban Czeglédén és Jász-Szent-Lászlón is lesz baromfikiállítás, mindkettő díjazással és vásárlással. A fentemlített kiállítások védnökségére gróf Teleki Józsefné, a BOE elnöke kéretett fel. A szakértelem fejlesztése érdekében az egyesület július és augusztus hónapokban baromfityenyésztési tanulmányi kirándulást rendez Gödöllőre, Czeglédre és Jász-Szent-Lászlóra a kiállításokkal kapcsolatosan. Április és május hónapokban folytatja az egyesület baromfityenyésztési előadásait a vidéken, ugymint Nógrád és Máramaros megyékben, az előbbi helyen Nagy Dezső szerkesztő, igazgató választmányi tag, utóbbin Ágh Endre BOE titkár az előadók. Az egyesület tavaszi és nyári programjának megállapítása céljából a BOE f. hó 30-án tartja ez idei harmadik igazgatóválasztmányi ülést.

Országos Magyar Ügetőverseny-Egylet. Az Urkocsisok szövete az a rossz anyagi viszonyok és a gyértámogatás miatt oly válságba jutott, hogy ma, midőn egész Európában a kocsilótenyésztés e hasznos sportja mindenütt szépen fejlődik és erősödik, nálunk annyira hanyatlóban van, hogy az egyesület legutóbbi közgyűlésén elhatározta, hogy vagy az egyesületet feloszlatja, vagy szélesebb alapokra fektetett új egyesületet alakít. A Szövetkezet legutóbb gróf Dessewffy Miklós elnöklésével tartott ülésén gróf Keglevich Gyula azt az indítványt tette, hogy Országos Magyar Ügetőverseny Egyesület czimmel új egyesületet alakítsanak. Egy szűkebb bizottságot küldtek ki, hogy 200 alapító és 150—200 rendes tagot és 200,000 korona névértékű részvényre aláírásokat gyűjtsön. A szövetezet felhívást intéz most a magyarországi ügető lótenyésztőkhöz és sportkedvelőkhöz, hogy a magyar ügetőlótenyésztés érdekében akár alapító-tagul (100 korona tagdíjjal), akár rendes tagul (30 korona tagdíjjal), ezenkívül részjegyek aláírásával (egy részjegy ára 500 és 100 kor.) lép-

jenek be az egyesületbe. Az új egyesület ez év április 28-án tartja alakuló közgyűlését, de csak abban az esetben fog megalkulni, ha 200 alapító s 150 rendes tag jelentkezik, de főleg csak akkor, ha a részjegyek jegyzése által legalább 250,000 korona forgó tőke a közgyűlés napjáig biztosítottatik. A részjegyek miniszteri engedelem szerint négy százalékos jövedelmeznek.

A római nemzetközi baromfi-kiállítás. A földmivelségi miniszter az olasz kir. főkonzul és a cs. kir. belügyi kormány felkérésére felkérte a *Baromfityenyésztők Országos Egyesületét*, hogy a Rómában f. évi április hóban a nemzetközi gazdaságkongresszussal egyidőben a *Società italiana di avicoltura*, olasz madártenyésztési társulat által tartandó nemzetközi baromfikiállításon képviseltesse magát. A *Baromfityenyésztők Országos Egyesülete* nádudvari Tormay Béla min. tanácsos és sippi dr. Rodiczky Jenő akad. igazgató urakat, egyesületi igazgató-választmányi tagokat kérte fel az egyesületnek a kiállításon való képviselésére. Itt megemlítjük, hogy a *baromfikiállítás* jövő hó 13—18-ig fog megtartatni.

A husvizsgálat országos rendezése. Darányi földmivelségi miniszter a husvizsgálat országos rendezését elhatározván, egyszabályrendelettervezetet dolgoztatott ki, melyet lapunkban legutóbb behatóan méltattunk. Ez szabályrendelet megvitatása céljából a miniszter szaktanácskozományt hívott össze, mely f. hó 20-án tartatott meg a földmivelségi miniszteriumban, amelyen részt vettek Nemeskéry Kiss Pál elnöklésével Csatary Lajos dr. magántanár, az országos közegészségügyi tanács képviselője, Reisz Gedeon dr. országos egészségügyi felügyelő a belügyminiszterium, Diószeghy József dr. miniszteri titkár a kereskedelemügyi miniszterium, Pótsa Ferenc osztráctanácsos a pénzügyminiszter képviselője, Almády Géza a fővárosi tanács képviselője, Lántner Sándor az OMGE. képviselője, Sáborszky József és Braun Gyula a budapesti kereskedelmi és iparkamara küldötte, Lestyánszky Sándor min. tanácsos, Huttyra Ferenc dr. az állatorvosi főiskola rektora mint előadó, Róth Lóránd, Csabay Béla, Péchy József osztráctanácsosok, Pirkner János állattenyésztési főfelügyelő, Rácz István dr. az állatorvosi főiskola küldöttje, Brewer Albert az országos állatorvos-egyesület tagja, Tátray József állategészségügyi felügyelő, Szabó Sándor a budapesti mézárós-ipartestület küldöttje, Fokányi László állatorvos Nemeskéry Kiss Pál államtitkár Darányi földmivelségi miniszter nevében is üdvözlővén a megjelenteket, fölkererte, hogy a husvizsgálat országos rendezéséről szóló szabályrendelet szervezethez tegyék meg észrevételeiket a szabályzatra, mely kiterjeszkedik a közvágóhidak, a huslátók, a közgyasztásra szánt állatok életben való vizsgálata, a levágás, a levágott állatok husának és szerveinek vizsgálata, a vágólajstromok, bélyegzések, mézárszék és husarusításra, szabadban való hus, a husnemiek elkészítése és árusítása s mindezeknek a belföldön való szállítására — tárgyalják le egyes szakaszaiban. Egyben fölkererte Huttyra Feren-

czet, az állatorvosi főiskola rektorát, hogy az előadói tisztelet végezze. Azonnal a szakonként való tárgyalásokhoz fogtak és pedig oly érdeklődéssel, hogy mintegy négy óráig tartott a kilenczven szakaszból álló szabályzati szervezet letárgyalása, melyet azonban alapjaiban, mint a kérdést szabatosan rendező, és a gyakorlati élet igényeinek megfelelő, apró módosítások mellett elfogadtak.

Osztrák képviselők a német husszemle törvény ellen. Az osztrák képviselőházban több képviselő javaslatot nyújtott be, mely szerint lépjen érintkezésbe az osztrák kormány a némettel, hogy a husvizsgálati törvényt módosítsák, mivel a mai körülmények között a Németországba irányuló huskivitel teljesen ki van zárva. Ha ebbe a német kormány nem lenne hajlandó beleegyezni, úgy Ausztria éljen represszáliákkal s tiltsa ki első sorban a westfáliai sonkát, vagy legalább is neheztse meg annak behozatalát.

A fővárosi ragadós száj- és körömfajás. A székesfőváros területén uralkodott ragadós száj- és körömfajás megszűnése folytán a földmivelségi miniszter az eddig fennállott zárlatot hatályon kívül helyezte. Ez a rendelkezés azonban csupán a székesfőváros területére vonatkozik s nem érinti a székesfővárosi marhavasár korlátozott forgalmát, ahol az eddigi megszorítások egy a belföldi, valamint a külföldi forgalomra nézve teljes mértékben további intézkedésig fönmaradnak. A földmivelségi miniszter egyidejűleg a budapesti marhavasárról belföldre vasúton elszállítható vágóállatokra nézve megszabott három napos levágási határidőt öt napra terjesztette ki.

Argentína állatkiivitele Európába. Anglia az argentinai és uruguayi élőállatok bevitelére fennállott tilalmat nemrégén hatályon kívül helyezte. Ezt a kedvezményt Argentína az állategészségügy megfelelő reformja fejében kapta meg. Az argentinai kormányrendeletet boesátott ki, mely szerint Argentínába élő haszonállatokat az európai kontinensről nem szabad bevinni és amelyben arra kötelezte magát, hogy az állatbevitelt szigorú felügyelet alá helyezi és a bevitelt az olyan országokból, melyekben állati járvány uralkodik vagy amelyekben az állategészségügyet hiányosan kezelik, megtiltja.

1903. évi lókiállítás Bécsben. A bécsi cs. és kir. mezőgazdasági társaság VI. lótenyésztési szakosztálya Ferencz Ferdinánd királyi herczeg Öfensége védnökségével f. évi május hó 16—24-én kiállítást rendez Bécsben a *tenyész-, luxus- és használati lovakból*. A kiállítás két sorozatból fog állani és pedig május hó 16-ától 19-éig és május hó 21-étől 24-éig bezárólag. A kiállításon egy a belföldi, mint a *külföldi kiállítások résztvehetnek*. Bemutatásra kerülnek: tenyészlovak, mindenfajta vadászlovak és paripák, könnyű és nehéz kocsillovak, végül nehéz teher- és gazdasági használati lovak. Bejelentések legkésőbb f. évi május hó 1-ig küldendők az említett szakosztályhoz (Wien, I. Schauflegasse 6.), ahol a részletes programok is megszerezhetők.

Fagyasztott hus. Buenos-Ayresben félével elelőtt részvénytársaság alakult, mely Angliába és Délafrikába fagyasztott húst fog szállítani. A gyár még föl sem épült és a Cold Storage Co. Ltd. La-Platában már második gyárat kezd építeni és ezenfelül még három társaság alakul fagyasztott hus kivitelére.

Gyorsnyírógép Velocifor néven kerül forgalomba egy szabadalmazott gyorsnyírógép, mely úgy ló- mint marha- és jübnnyírásra alkalmas. E kizárólagosan szabadalmazott géppel egy lovat 35—40 perc alatt teljesen le lehet nyírni, anélkül, hogy az az állatot nyugtalanná vagy rakoncátlanná tenné. Ajánlatos ily gép beszerzése, első sorban azért, mert ez ragályos betegségek áthurcolását kizárja. Kaphatók **Steidl József** özvegyénél, Bécsben, XVII/1. Jörgerstrasse 41.

Baromfitenyésztők Országos Egyesületének postája.

Tagdíjnyugtázás. Tagsági díjakat fizettek 1903. márcz. 5-től márcz. 25-ig: **Bárczy** Lászlóné, **Ábrahám Győző**, **Kemény Gézáne**, **Angyal Gizella**, özv. **Ferenczy Józsefné**, **Fedák István**, **Sármezey Antalné**, **Körmes Teréz**, **Varga Zsigmond**, **Jászberényi Miklós**, **Heiszler Manoné**, **Belenta Alb. rt.**, **Janik József**, **Müller Sándorné**, **Almásy Istvánné**, **Kecskeméti Adolf**, **Máramaros-megyey G. E.**, **Králik Lajosné**, **Bartók István**, **Roch Miklós**, **May Róbertné**, **Rácz Ödön**, **Bartóky László**, **Vogel Antal**, **Brassómegyeyi G. E. Szilassy Elemér**, **V. Tóth Antal Kodolányi Antal**, **Kaál József**, **Kratochwill Gyula**, **Dobos Sándor**, **Kreutz Józsefné** 8—8 koronát. — **P. Gy. urnak Szabadka.** Megismertette egyesületünk alapszabályaival, várjuk szíves értesítését. **Ifj. G. I.-né urnának M.-Vásárhely.** Költésre alkalmas tojások beszerzése és fajtákról levélben tudósítottuk. **R. Ö.-né urnának Kőbánya.** Öszinte köszönet a két küldött tagért. **Dr. Sz. A. urnak Tereske.** A pozsonyi kiállításon bemutatott minta tyukól Geitner és Rausch cégénél készült Budapest, VI. Andrassy-ut 8. **S. D. urnak Kis-Komárom.** Az orpington tojások beszerzési módozatáról levélben tudattuk. **H. J.-né urnó Marócz.** Mult heti postánkban tudattuk a fehér tojások becsérléséről. **V. Gy. urnak, Taraczköz.** Máramaros-megyében Huszton és Visken május hó folyamán tartatnak baromfitenyésztési előadások. Közel lévén önökhez, rövid uton juthatnak azok meghallgatásához. **N. M. urnak K.-Kesz.** Soraira bő válasz ment pénteki levélpóstával. **B. Zs. urnak Budapest.** A küldött két tagot köszönettel beiktattuk. **L. G. urnak Makó.** A tojások rövidesen menni fognak. **M. M.-né urnának Csongrád.** A fenti üzenetet kérjük szíves figyelmére méltatni. **D. A. urnak Pusztamaróth.** Kérdéseire levélben válaszoltunk. **J. G. urnak Kanak.** A kértzett baromfiak áráról levélben tudósítottuk. **V. I. urnak Szt.-Endre.** Tessék egyenesen Berzeviczy Zsigmond állattenyésztési felügyelőhöz fordulni. Budapest, II. Zsigmond-utca 15.

Állatkereskedelem.

Az „Állattenyésztési és Tejgazdasági Lapok“ eredeti tudósításai.

Budapesti vágómarhavásár. 1903. márcz. 26. Fölhajtott: hizott s legelőmarha 2175 drb, csontozni való marha 333 drb, összesen 2508 drb. Ebből: ökör 1597 drb, bika 136 drb, tehén 699 drb, bivaly 76 drb, növedékmarha — drb.

Árak: (100 kilogrammonként koronaértékben.)

1903. márcz. 26.	I. rendű	II. rendű	III. rendű
Magyar hizott ökör	62—66	54—58	48—50
Tarka hizott ökör	62—68	54—60	48—52
Tehén	56—62	48—54	44—46
Szerbiai ökör	56—62	48—54	42—46
Bika	56—62	48—54	44—46
Növedékmarha	—	—	—
Bivaly	40—44	36—38	32—34

Irányzat: A hangulat lanyha, az árak 2—3 K. esőkentek.

Budapesti szürómarhavásár. 1903. márc. 26. Fölhajtott: borjú 480 darab, bárány 2977 darab. Árak: Borjú I. oszt. kg.-ként 78—88 fill., II. oszt. 64—76 fill., bárány páronként 5—15 kor.

Budapesti lóvásár. 1903. márc. 26. Fölhajtott: 856 drb. Ebből jobb min. hátas ló 12 drb, jukker 35 drb, hirtós 20 drb, igás 80 drb, fuvaros ló 170 drb, parasztló 460 drb, alárendelt minőségű 79 db. Eladott: 477 drb. Árak: drbonként kor. hátas ló 400—500, jukker 300—440, hirtós 400—600, igás 210—430, fuvaros ló 110—230, parasztló 38—100. Irányzat: A vásár hangulata elég élénk.

Budapesti juhvásár. 1903. márc. 16 Fölhajtott: — drb. Árak: q-kint korona értékben. Elsőrendű hizott ürü —, középminőségű hizott ürü —, legelőn javított ürü — pár.-kint, javított anya —, szerbiai rackajuh —, kecske — bárány —. Irányzat: A vásár hangulata élénk.

A Kőbányai sertéspiacz heti forgalma. 1903. márcz. 19-től 1903. márcz. 25-ig. Sertésállomány volt 1903. márcz. 18-án. 27703 darab. Ehhez érkezett: magyar 3461 drb, szerb 1511 drb, összes állomány 32675 db. Elszállított: 2862 drb. Maradt állomány 1903. márcz. 25. 29813 darab.

Budapesti ferencvárosi sertés-zártvásár.

Nap	Érk. waggon	Érk. darab	Sertés-köz. vágóhidra elszállított	Eladatul maradt
márc. 20—26.	46	1834	1759	160

Napi árak fillérekben

Nap	Öreg		Fiatal		Süldő
	I. rendű 350 kg. fölü	II. rendű 280—350 kg.-ig	Nehéz 300 kg. fölü	Közép 210—300 kg.-ig	
márcz. 20-án	102-113	102-110	113-117	102-116	87 - 108 92-104
márcz. 26-án	108-116	106-114	112-118	106-118	96 - 114 90-104

Irányzat: Vásár élénk. Árak emelkedtek.

A győri sertéspiacz heti forgalma. 1903. márcz. 19-től márcz. 25-ig. — 1903. márcz. 18-án volt állomány 18759 drb, ehhez érkezett 1648 darab, összesen 20443 drb. — Elszállított: győri fogyasztásra 53 drb, belföldre 40 drb, Bécsbe 682 drb, Csehországba 114 drb, Alsó-Ausztriába 227 darab, összesen 1116 darab. — Maradt állomány márczius 25-én 19327 drb. — Árak 138—140 K.

Hizott sertésárak:

(Megállapodás szerinti élő súly és 4% levonással.)
Magyar öreg nehéz, párja 400 kg. fölü 130—136 fill.
Magyar közép párja 300—400 kg.-ig 130—136 fill.
(Az alábbi árak 45 kg. élő súly és 4% levonással értendők.)
Magyar fiatal nehéz párja 300 kg.-on fölü 132—140 fill.
Magyar közép párja 250 kg.-on fölü 132—140 fill.
Magyar könnyű párja 200 kg.-on fölü 128—136 fill.
Szerb nehéz párja 160 kg.-on fölü 132—140 fill.
Szerb közép párja 250 kg.-on fölü 128—136 fillér.
Szerb könnyű párja 240 kg.-on fölü 128—132 fillér.
Irányzat: Zsirsertés igen élénk.

Sovány sertésárak:

(Az árak 4% levonással élő súlyban értendők.)
Öreg 2 éven fölü 110 f.-től 120 f.-ig, öreg 2 éves 112—120 f.-ig, vérszen átment 2 éven aluli süldő 124—132 f.-ig, vérszen át nem ment 2 éven aluli süldő 100—110 fillérig. Irányzat: Igen élénk.

A fent jelzett sertésmennyiségből németországi vevők által határszéli vágóhidak utján élő állapotban — drb lett Németországba elszállítva.

Bécsi szürómarhavásár. 1903. márczius 26. Fölhajtott: 9232 drb borjú, 1920 drb sertés, 391 drb juh, 3577 drb bárány. Árak: kg.-kint fill. borjú I. o. 106—128 (—), borjú II. o. 92—104, hizott sertés 96—125, süldő sertés —, hussertés —, juh 76—100, bárány páronként 12—28 kor. Irányzat: Élénk.

Bécsi szarvasmarhavásár. 1903. márczius 23. Fölhajtott: hizott és legelőmarha 4204 drb, csontozni való marha 793 darab, összesen 4997 darab. Ebből ökör 3810 drb, bika 575 drb, tehén 515 drb, bivaly 97 drb. Vesztegvásárra felhajtott — drb. Árak: (100 kilogrammonként élő súlyban koronaértékben fogyasztási adó nélkül.)

1903. márcz. 23.	I. rendű	II. rendű	III. rendű
Magyar hizott ökör	68—77	60—67	50—59
Galicziai hizott ökör	72—76	64—71	54—63
Tarka hizott ökör	78—85	68—77	58—67
Bikák	42—68	—	—
Hizott tehén	48—64	—	—
Legelőmarha	—	—	—
Csontozni való marha	42—66	—	—
Bivaly	34—46	—	—
Konzerváru (selejt)	—	—	—

Irányzat: jó minőség elég keresett. Áralakulás hanyatló.

Bécsi sertésvásár. 1903. márc. 24. Fölhajtott: hussertés 5937 darab, zsirsertés 4773 drb, összesen 10710 drb. Ebből: magyarországi 4704 drb, galiciai 5733 drb, egyéb 273 drb. Árak: kgrammonként élő súlyban fill.-ekben: elsőrendű nehéz magyar 127—129 (kiv. 130), elsőrendű közép magyar 118—125, könnyű magyar 110—116, öreg nehéz magyar 118—125, szerémségi (horvát) —, szedett sertés 110—116, galiciai süldők —, galiciai öreg —, hus-értések 76—96. Irányzat: Lanyhább hanyatló árakkal.

Bécsi juhvásár. 1903 márc. 26 Fölhajtott: 1431 darab. Árak: kg.-kint fill.-ben: angol husos ürük — (—), I. rendű hizott ürü 54—58 középmin. hizott ürü 48—52, kecske — bárány —. Irányzat: Lanyha.

Baromfipiacz.

Magyar Gazdák Vásárcsarnok Ellátó Szövetkezet jelentése. Budapest, 1903. márcz. 27.

Élő baromfiak: Csirke rántani való egy pár 160—240, csirke sütni való hazai egy pár 230—320. Tyuk, hazai egy pár 280—320. Kappan hizott egy pár 400—500. Rucza hizott Ia egy pár 580—600, rucza hizott IIa egy pár 520—580. Lud hizott Ia 1600—1700, lud hizott IIa 1200—1500. Pulyka hizott Ia 1200—1400, pulyka hizott IIa 1000—1200 fill.

Vágott baromfiiban és I. rendű szépen, tisztán kezelt hizott ludak kilója 1.50—, vágott pulykák kilója 1.40— fill. különként, minőség szerint.

A tojásüzletben Ia friss felt tojás 55—56, gyengébb minőségű 54—55, apadt —, meszes — koronát jegyzett eredeti ládánkent.

Magyar Olajipar Részvénytársaság Budapest.

Gyár: IX., Soroksári-út 11. sz.
Iroda: VII., Károly-körut 3. sz.

Vásárol:

- Lenmagot Kendermagot
- Repezet Napraforgót
- Gomborkát Tökmagot
- Ricinusmagot

Szállit:

- Olajpogácsát
- Repeceolajat Petróleumot
- Lenolajat Carbolineumot
- Olivaolajat Towotte kenőcsöt
- Gépolajat Kocsikenőcsöt

Vajpiacz.

Az «Alfa Separator» részvénytársaság jelentése.

Budapest, 1903. márczius 22. Teavaj centrifugált 2.40—2.40, vaj, köpült 1.70—1.90 korona kgr.-kint. Tehénturó I-a 32—44, tehénturó II-a — fill. kgr.-kint. Irányzat: Szilárd.

Bécs, 1903. márczius 22. Legfinomabb teavaj 2.20—2.30, finom teavaj 1.90—, parasztvaj 1.40—1.50, tehénturó — kor. klg.-kint. Irányzat: Élénk forgalom. Szilárd árak.

Berlin, márczius 22. I. oszt. vaj 112—114, II. oszt. vaj 107—112 márka 50 kgr.-kint. (I márka = 120 fill.) Irányzat: Szilárd.

Hamburg, márczius 20. I. o. vaj 112—120 II. o. vaj 105—110 márka 50 kgr.-kint. (1márka = 120 fill.) Irányzat: Csendes.

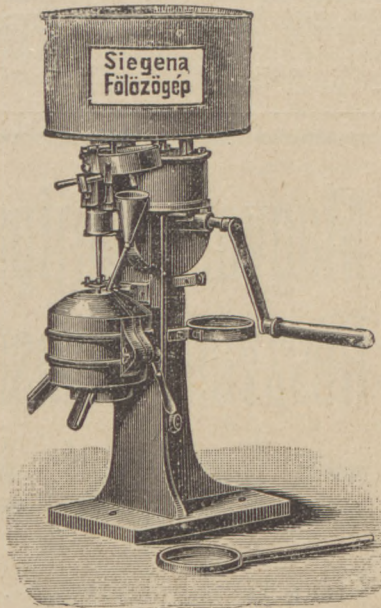
London, márczius 20. I. oszt. vaj 122, II. oszt. vaj 120 s pr cent 50 kg.-ként. (I. s = 120 fillér.) Irányzat: Középszerű.

FEHÉR MIKLÓS

gépgyár &
részv.-társ.

Budapesten, V. kerület, Külső Váci - ut 80. szám.

A máv. gépgyára gazdasági gépeinek eladása.

BERENDEZ: =====

tejszövetkezeteket, modern ma-
gán tejgazdaságokat.

ÁLLANDÓ RAKTÁR: =====

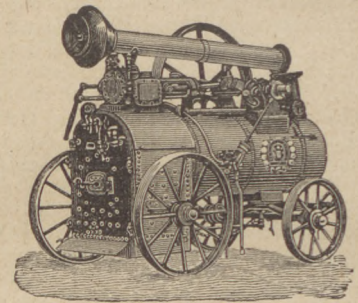
legjobb minőségű összes tejgaz-
dasági cikkekben. Költségveté-
sekkel és tervekkel díjmentesen
szolgálunk.

A pozsonyi II. mezőgazdasági országos
kiállításon **diszoklevél**. A legnagyobb
===== kitüntetés. =====

! Árjegyzékeket ingyen és bérmentve !

Használt és javi-
tott lokomobilok
és gőzcséplőgépek.

Csereüzletek. Min-
dennemű gazda-
sági gépek. =====

WESTFALIA SEPARATOR

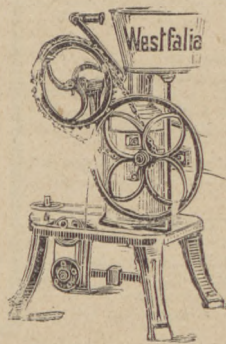
GÁL ÉS FODOR

V., Váci-körut 44. sz.

A legtokéletesebb szabadalmazott
„WESTFALIA” separatorok.

A legújabb szabadalmazott tejelőme-
legítők kizárólagos elárúsítói. Tejszövet-
kezetek, tejelepek, vaj és sajtgyárak
teljes berendezéséről erő és kézi hajtásra
díjtalanul szolgálunk tervekkel és költ-
ségvetéssel.

Tessék árjegyzéket kérni

Josef Steidl's W^{ve}, Wien, XVII/I., Jörgerstr. 41.

Lovak, szarvasmarhák
és juhok számára

Lovak, s'arvasmarhák
és juhok számára

Ajánlja szabadalmazott és kipróbált **16gyorsnyiró-gépeit**, melyek a **cs.**
és kir. udvari istállókban, főrangnak, katonai parancs-
nokságok és ménések istállóiban használatban vannak. Nélkülözhetet-
len gép minden tenyésztőnek.

A „Kronen Separator”

1901-ben az állami lefűző-versenyénél Budapesten, valamennyi
gép között legélesebben fölézött Kapható 12 különböző nagy-
ságban, óránkénti 40—2300 liternyi munkaképességgel.

Korona-vajkőpülők. Legújabb és legcélszerűbb gép ki-
sebb üzemek részére.

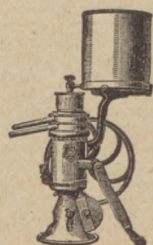
Szám	1	2	3	4
Munka- képesség	5—6	10	15	25 lit.
	K. 25.—	36.—	45.—	65.—

JURÁNY KÁROLY V.

Tejgazdasági gépgyár és tejgazdasági
technikai iroda. Vezérképviselő :

DÉNES B., BUDAPEST,
VI. Váci-körut 61. sz.

Berendez teljes gazdaságokat kéz- és
erőhajtásra.

Óvja az egészséget !

Ezernél több kiváló
orvos ajánlja !

Árjegyzék kívánatra mindenhová díjmentesen küldetik. —
Vidékre 25 vagy 50 üveges ládák ; a fuvardíjat oda és az
üres üvegekért vissza fizeti a **Szt.-Lukácsfürdő Kút-
vállalat, Budán.**

507/1903. sz.

Haszonbérleti hirdetemény.

A kalocsai érseki uradalom 1904. évi október hó 1 től hat, esetleg tizenkét évre haszonbérbe adja a kalocsai határban Dunapataj felé fekvő **Böddbakod pusztát** mezőgazdasági czélokra.

Területe a földadó-kataster szerint: 1849 kat. hold 465 □-öl szántó föld; 1457 □-öl kert; 326 kat. hold 488 □-öl rét; 303 kat. hold 1319 □-öl legelő; 84 kat. hold 1290 □-öl nádas és 50 kat. hold 1073 □-öl földadó alá nem eső terület, **összesen 2615 kat. hold 1292 □-öl.**

A bérelni szándékozók 10% bánatpénzzel együtt egy koronás bélyegjeggyel ellátott zárt ajánlatukat

1903. évi május hó 8-áig

az uradalmi főpénztárban Kalocsán adják be, mert azontul ajánlat nem fogadtatik el.

Aki úgy a hat évi, mint a tizenkét évi bérletre hajlandó, az ajánlatot elkülönítve a két időszak szerint, de ugyanazon iven adja be.

A haszonbérleti feltételek az uradalmi igazgató-szágnál megtekinthetők.

Kalocsán, 1903. évi márczius hó 10-én.

Kajuch József,

urad. főigazgató és jogtanácsos.

26419/II. sz.

Gulyabeli szarvasmarha-árverés.

A kolozstordai m. kir. ménesgazdaság tisztavérű magyar erdélyi fajta tenyészetéből

9 drb fiatal tenyészbika, 21 drb részben kisorolt részben számfeletti tehén és 3 drb 3 éves üsző

Tordán, az állami gazdaság majorjában folyó évi április hó 7-én délelőtt 9 és fél órakor megtartandó nyilvános szóbeli árverés útján eladásra bocsáttatik.

Venni szándékozók Kolozsvárról a reggel 6 óra 11 perczkor induló 502. számú gyorsvonattal, Tövis-Kocsárd felől pedig reggel 7 óra 55 perczkor Tordára érkehetnek.

Az árverésre kerülő állatok közelebbi leírását tartalmazó jegyzéket a ménesgazdaság intézősége az érdeklődők kívánatára megküldi (posta: Kolozs, távirda-állomás Kolozs-Kara).

Budapest, 1903. márczius 17.

Magy. kir. földmívelésügyi miniszter.

Thomassalakot

chilisalétromot, stassfurti kálisókat és kainitot, továbbá

== **szuperfoszfátot** ==

(kartellen kívül) legkitünőbb minőségben legolcsóbb árakon ajánl

KALMÁR VILMOS

Budapest, VI., Teréz-körút 3. sz.

Egy ilyen kövér disznót

csakis a

Barthel-féle takarmánymész

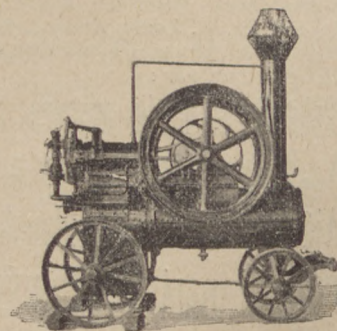
hozzátétele által lehet **11 hónap mulva** kapni MELZER J. ur 1896. december 9-én ezt írja: Az "Öntől hozatott takarmánymésszel egy önnevezésű közönséges fajta 11 hónapos stüldő malacznál **250 kiló hizlalási súlyt** érhető el" **Barthel-féle takarmánymész** a legolcsóbb szer a csonttörékenység, esikó-, borju-, és malaczbénaság elhárítása ellen: a gulya felnevelésére, a tejjövedelem emelésére, farágas, ganajléivás ellen, tyúkknál a tojás előmozdítására. Leírás és véleményadás ingyen. 5 kilós próba 2 korona postán.

Barthel M. & Tsa Bécs, X., Keplergasse 20.

BECK és GERGELY

Budapest, motor- és gépgyár V. Váci-út 12.

ajánlják legújabb rendszerű saját gyártmányu **benzinlokomobiljaikat** és **benzinmotorjaikat**. Olcsó üzemköltség! Nincs tűzveszély! Könnyen kezelhető! Különlegesség: **Vajgyurógépek. Tejgazdasági berendezések.** Tessék árjegyzéket kérni.

Sangerhauseni gépgyár

részvény-társaság

Budapest, (Külső Váci-ut) Csáky-utcza 3.

Vasöntöde, gép- és rézgyár.

Special gépgyár szeszgyárak berendezésére.

Kwizda-féle Korneuburgi Állattáppor

Szer lovak, szarvasmarhák és juhok számára. Egy doboz ára 1 korona 70 fillér. Fél doboz 70 fillér. Valódi csákis ezen védjeggyel ellátva.

50 Év óta a legtöbb istállóban használatban van a jó étvágy elősegítésére se rossz emésztés megszüntetésére, a tehének tejelő képességének és a tejnek javítására. Minden gyógyszerárban kapható.

Főraktár:

Franz Joh. Kwizda

gyógyszerész, csász. és kir. osztrák-magyar, román királyi és bolgár fejedelmi udvari szállító KORNEUBURG, Wien mellett.

A ki földjét szereti, vessen Haldek-féle magot.

„Derby“ melasse abraktakarmány

a mely **melasset, korpát és szárított répaszeleteket** tartalmaz,

lovak, tehének, hízók, disznók, juhok

stb. egészséges erőben tartására **nélkülözhetetlen abraktakarmány.**

A honvédlövassági laktányában (Budapesten, az 1-ső és 4-ik honvédhuszárezrednél, a magyar lovaregyletnél, a nemzeti lovardában, Alagon a versenysállóknál, a Cséry-féle szemétfuvarozó r. társaságnál, a budapesti, bécsi, londoni és madridi omnibusz társaságnál, a gödöllői koronauradalomban, gróf Andrássy Tivadar, gf. Szapáry István, herg. Meternich Sándorné, gf. Károlyi Alajos és Sándor, gf. Zichy Nándor és Károly, gf. Wimpffen Siegfried és számos uradalomban a legjobb eredménnyel használatban van:

Tehének és hízók részére szecskával keverten.

A „Derby“ abraktakarmány a legolcsóbb takarmány.

Ajánlva az összes szaklapok és szakértők által.

ERŐTAKARMÁNYGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

Budapest, IX. ker., Üllői-ut 117. sz.

KURCZ LIPÓT ÉS TÁRSA

photocinkografiai műintézet

Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 13.

KÉSZIT:

mindennemű nyomtatványhoz szükségelt

CLICHÉKET

Chemigrafia, chromotypia, photo- (auto-) typia, fametszet stb. útján. Térképek, tervezetek, alaprajzok photolithografialag leg-szebben, legolcsóbban sokszorosíthatnak

Vidéki megrendelések pontosan és jutányosan eszközöltenek.

Világhírű erfurti kerti magvak,
gazdasági magvak,

aranyéremmel kitüntetett

harzi madáreleség

legjutányosabban kapható

RADVANER

magkereskedésében

Budapest, V., Nádor-utcza 8. sz.

1902. évi forgalom: 26000 mm. 1903

Fölvívjuk a t. c. gazdaközönség figyelmét

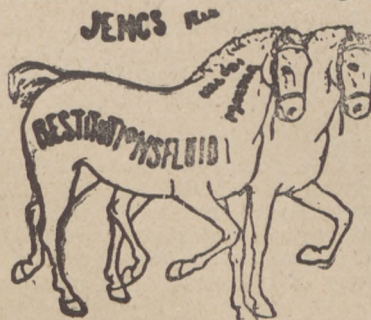
A budapesti gyapju-aukcziókra

melyek az év folyamán több sorozatban, nevezetesen július és szeptember hónapokban tartatnak meg. Az aukcziókra felküldött és „Gyapjuárverési vállalat Budapest, dunaparti teherpályaudvar” címzett gyapjuküldemények a M. Á. V. összes vonalain tetemes díjkedvezményben, valamint ingyen raktározásban részesülnek. Bejelentéseket és mindennemű felvilágosításokat elfogad:

HELLER M. S TÁRSA gyapjuárverési vállalat
Budapest, V. ker., Erzsébet-tér 13. sz.

Jencs-féle Magyar Restitutions-Fluid lovak és szarvasmarháknek.

Gazdaságban nélkülözhetetlen.

Az állatok izomerejét fokozza, kitartóvá, és erőssé teszi; meggátolja a lábak merev bénulását, az intágulást s az ugynevezett pókosodást. Ára 2 korona. Postán 2.60 kor. bektildése után bérmentve küldi

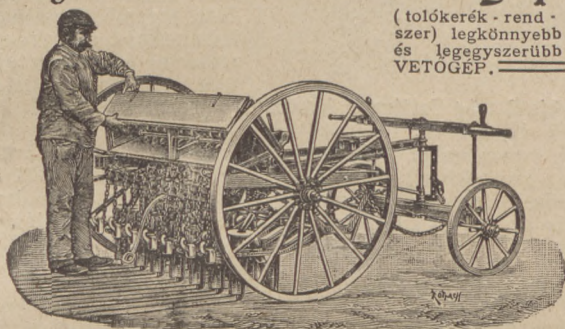
JENCS VILMOS gyógyszerész,

Budapest, II., Széna-tér 5. sz.

Főraktár: Dr. Egger Nándor gyógyszerértára, Budapesten, VI. ker., Váci-körút 17. sz.

Új "Victória" sorvetőgép

(tolókerék - rendszer) legkönnyebb és legegyszerűbb VETŐGÉP.

Hofherr és Schrantz

Budapesten, VI. ker., Váci-körút 57. sz.

Új gazdasági gépgyára és vasöntödéje Kispesten épült 1900-ban

Ajánlja legjobb minőségű gazdasági gépeit és eszközeit jutányos árak mellett.

Terjedelmes árjegyzékek bérmentve és ingyen

320/1903. szám.

Hirdetmény.

A kishéri tejmunkásképző iskola 1903. évi május hó 1-én kezdődő egy évre terjedő tanfolyamra

8 ösztöndijas tanuló fog felvétetni,

a ki ingyenes ellátásban és élelmezésben és ezenkívül kisebb kiadások fedezésére havi 6 korona munkadíjban fog részesítettetni.

Az ezen tanfolyamra pályázók egy koronás bélyeggel ellátott folyamodványaikat legkésőbbben

f. év április hó 1-éig

nyújtják be, mely folyamodványhoz melléklendő:

a) A betöltött 17 éves életkort igazoló keresztlevél vagy születési bizonyítvány.

b) Az erős, egészséges testalkatot igazoló orvosi bizonyítvány.

c) Kiskorúság esetén oly nyilatkozat, melyben a belépni óhajtó szülője vagy gyámja kötelezi magát, hogy a tanfolyam tartama alatt a tanulóért az iskolában esetleg teljesítendő fizetéseket magára vállalja és a ménésbirtok pénztárába a rendes időre mindég befizeti.

d) A kifogástalan előéletet igazoló erkölcsi bizonyítvány.

e) A himlőoltási bizonyítvány.

A felvételi feltételekhez tartozik továbbá: a magyar nyelv bírása és annak igazolása, hogy a belépni óhajtó tud írni, olvasni és a négy alapművellettel számolni.

Megjegyeztetik végül, hogy kiszolgált katonák és olyanok, kik eddig tejgazdaságnál voltak alkalmazva, a felvételnél előnyben részesülnek és hogy minden tanuló köteles a rendes ruházaton kívül 4 törülközőt és 10 drb mellig erős fehér vászonkötényt magával hozni.

Kishér, 1903. márczius hó 20.

A kishéri m. kir. áll. ménésbirtok igazgatósága.

A legjobb, legmegbízhatóbb,

gazdasági, kertivetemény és virágmagvak szerezhetők be (a volt Nöthling-féle 23 év óta fennállott) most

GOMBÁS JENŐ

ujjonnan berendezett elsőrangú magkereskedésében.

BUDAPESTEN, Kálvin-tér 9. szám.

Árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

A ZALATNAI kénkovand-ipar r.-t. Brassói kénsav- és műtrágyagyára ajánlja legjobb minőségű mindennemű

Műtrágyáit

a t. cz. gazdaközönség becses figyelmébe. Ajánlatokkal készséggel szolgál a Központi Iroda, Budapest, IV., Bécsi-utca 5. sz.

KIS HIRDETÉSEK.

Fajbaromfi
és tenyésztés kapható a
„Délvidéki földmívelők
gazdasági Egyesületénél”
Temesvárr.

Tenyésztőjások.
Importált emdeni ludak,
pekingi kacskák tojásai
megrendelhetők: Blázi
Mihály igazgatónál, Cson-
grádon.

Őszi szállításra
kaphatók a gödöllői magy.
kir. baromfitenyésztő telep-
ről származó tisztavérű
törzsek után nevelt s a
pozsonyi országos mező-
gazdasági k állításon arany
érem és díszoklevéllel ki-
tüntetett óriási bronzpuly-
kák. Lengyendi gazdaságnál,
vasut, posta, távirtda Nagy-
Bátony (Hevesmegye).

Eladó fehér
cochinchina óriási nagy faj
Feleslegessé vált egy kakas
egy tojóval, I. díjas törzs
ára 20 korona; költő tojás
80 fill. drbja; csomagolás
1 kor. Megrendeléseket el-
fogad **Suszték József**, ér-
mekkel, pénzdíjakkal, ok-
levelekkel kitüntetett faj-
baromfi tenyésztete Rima-
szombaton (Gömörmege).

Fehér mexikói

pulykatojás drbja 1 korona;
emdeni óriási olasz ludak
tojásai két évesektől 1:30
fill., ideiektől 1:10 fill.
(rázásmentes csomagolás
1 kor.) Megrendelést el-
fogad **Veinrich Lajosné**,
Battonya.

Sárga orpington,
langsan, plimut és fekete
bántám tojások kitűnő köl-
tőkösarak kaphatók **Rác**
Ödönné fajbaromfi teny-
észtésében Kőbánya, Kada-u.
12/31.

Szuper - foszfátot, kénsavas - kálit, kénsavas-
ammont (dohánytrágyázásra), chllisalétromot,
kanitot, 40%-os kálitrágyasót, kovasavas kálit
és egyéb műtrágyaféléket elismert kitűnő
minőségben legolcsóbban szállít a

“HUNGARIA”

műtrágya, kénsav és vegyi-ipar részv.-társ.

Budapest, V. ker., Fürdő-utca 8. sz.

Tenyésztő Ön? Kiváló ered-
ményeket kíván elérni?

Nos! Akkor nevelje fel a
fiatal baromfit **Fattinger**
húsrostos csirkele-
delével és adjon a tojók-
nak a szokásos táplálé-
kon kívül még **Fattinger** húsrostos baromfi eledeleiből. Ezen
kiváló tápszerket évek óta elsőrendű tenyésztők használják
és az összes szakművekben és lapokban ajánlatnak. — Árjegy-
zék és prospektus kívánatra ingyen küldetik **FATTINGER** töb-
bi állateledeleiről: baromfi, galambok, fázánok, madarak,
halak, kutyák stb. részére. **Óvakodjunk** utánzatoktól.

Raktárak Budapesten:

Geittner és Rausch, Andrassy-ut 8.

Actien - Gesellschaft zur Fabrikation
vegetab. Oele in Triest.

(Részvénytársaság növényi olajok termelésére Triest)
aján pontos szállításra és évi kötés esetén franco száll-
ítással az rendelő állomására, a protein- és zsirtartalom,
valamint a tisztaság szavatolása mellett

sesam pogácsát,
Arachide (földidő) pogácsát.
Lenmagpogácsát és Cokos pogácsát

Első Magyar Sertéshizláló
Részvény-Társaság

Alapított
1869.

BUDAPEST-KŐBÁNYA.

Ajánlja a t. gazdaközönségnek és sertéshizlálóknak a
a „Hizlalda“-állomás mindkét oldalán fekvő **35.000** darab
sertésbefogadására alkalmas, czél szerűen berendezett **szál-
lástelepeit, csatornázva, kitűnő vízzel bíró ártézi-
kuttal, vízvezetékkel, eleségraktárakkal, két gőz-
malommal és szállóval** vannak ellátva.

Foglalkozik: **szállások bérbeadásával, szemes és
darált eleség beszerzésével, bizományi bevásá-
lás és eladással, folyószámlára fizetéseket teljesít.**
A sertések kényelmes elhelyezése mellett ügyfeleinek igen
mérsékelt áron a legmesszebb menő előnyöket nyújtja és
a legszolidabb kiszolgálásról gondoskodik van.

Gazdák Biztosító Szövetkezete

BUDAPEST, VIII., Baross-utca 10. sz., II. em.

az Országos Magyar Gazdasági Egyesület
egy is mint a

Gazdasági Egyesületek Országos Szövetsége
Alakult 1900. erkölcsi támogatásával Alakult 1900.

Biztosítéki alap:

Kormány hozzájárulásával	400.000.— kor.
Alapítványok	1.268.080.— kor.
Tartalékok	111.053.60 kor.

Összesen . . . . . 1.779.133.60 kor.

Első évi fölösleg . . . . . 90.549.— kor.

**Biztosításokat elfogad tűz- és jégkár ellen, ugyszintén az
ember életére különféle módozatok szerint.**

Az üzleteredményben a biztosított tagok díjarányukban részesülnek
és az 1901. évi üzletfeleslegből egy a tűz- mint a jégkár ellen biztosítva
volt tagok 40%-os díjvisszatérítést nyernek.

Biztosítási ajánlatok benyújthatók közvetlenül vagy a képviselők köz-
vetítésével. Nyomatványon és felvilágosítással minden irányban kész-
séggel szolgál **az igazgatóság.**

Sürgönczim: Consum, Budapest. Telefon: 25—02.

Magyar Élelmiszer-Szállító Részv.-Társaság

Budapest, VII. ker., Kerepesi-út 20. szám.

ÜZLETÁGAK:

Szállítási osztály: baromfi-, tojás-, vad-, vaj-, gyümölcs- és főze-
lékküldemények után, ha a társaság neve alatt kerülnek feladásra
jelentékeny szállítási kedvezményeket folyósít. A szállítmányo-
zásra vonatkozó mindennemű kérdéseket (fuvardíjak, utirányok
stb.) készséggel nyújt felvilágosítást.

Kiviteli osztály: A társaság berlini fiókja mindenféle elemi cikkek
bizományi értékesítését elvállalja. Az árakra előlegeket is folyósít.
Sertésbizományi osztály: A ferencvárosi sertésvásáron elvállalja
hízott sertések bizományi értékesítését.

— Közelebbi értesítéseket a társaság igazgatósága ad. —

Kis hirdetések ára:

Minden szó 4 fill., kövér betűkkel minden szó 8 fill. beiktatásonként. A kihirdetések díja előre fizetendő.

A kis hirdetés legcélszerűbben postautalványon rendelhető meg, melyre a szöveg felírható. Kis hirdetéseket csupán mezőgazdák és tenyésztők, továbbá állást keresők és adóktól veszünk fel.

KIS HIRDETÉSEK**Hirdetésekről**

csak akkor adunk felvilágosítást, ha kérésre a szükséges postabélyeg v. válaszlevelezőlapot beküldi.

Feltűnő betűkkel közlendő kis hirdetések díja, 12 □-centiméter területig, beiktatásonként 1 korona, minden további 1 □-centiméter 5 fillér.

Kínálat.**Sovány és hizott sertéseket**

legjobban értékesít
BAUER B. GYULA
BUDAPEST, VIII.
Kerepesi-ut 73. sz.

Fajbaromfiak

állandóan kaphatók: Plymouth, Langshan, Bráhma, Cochin, Kopasznyaku stb. darabja bármely nemből 4 forint. Keltőtojások a 10 kr. Pekingrezoze 5 ft. Toj. 20 kr. Emdeni lud 6 ft. Toj. 70 kr. Bronz és fehér pulyka 5 ft. Tojás 60 kr. Kifütytetett törzsektől. Galambok. Keltőgép és nevelő. Vétel és csere! Árjegyzék. **Brichta Kálmán Török-Bálint,** (Pestmegye).

Foszforsavas méz
baromfiak helyes takarmányozásánál nélkülözhetetlen. Kapható:

a "Hungária"
mütrágya, kénsvav és vegyi ipar r.-társaságánál
Budapest, Fürdő-u. 8.

Előjegyzést

elfogad nemes baromfiak szállítására a m. kir. baromfitenyésztőtelep és munkásképző iskola vezetéséig Gödöllőn.

Baromfiszállító

kosarak kaphatók: Lampel Ödön kocsárfonónál, Ujpest, Temető-utca 8.

Kitűnő szer!

baromfi-ölak fertőztelenítésére és baromfi-ölak meszelésére a dr. Aschenbrandt-féle **bordói por**. A bordói por megrendelhető a Magyar Mezőgazdák Szövetségénél Budapest, V., Alkotmány-u. 31. és vidéki megbízottaknál.

Baromfi keltető és nevelő készülékek.

Predmerszky József
bádogosmester, üzlete:
VI., Vörösmarty-u. 33.

Ajánlja szabadalmazott **baromfi keltető és nevelőt**, melyek könnyen kezelhetők, kevés égőanyagot fogyasztanak s jó eredménnyel működnek. Ugyazintén szabadalmazott **Acetylen gázfejlesztőt**, melyek teljesen megbízhatók s önműködőek. **Pozsony, 1902. aranyéremmel kitüntetve.**

Tessék prospektust kérni.

Plimut tyukok

és ezek tenyésztőjásai kaphatók bármikor: **Otocsa Gézané-nál Sopron-Kövesden.**

Baromfitenyésztők figyelmébe

Olcsó kerítések!

Haidekker Sándor
sodronyszövet-, fonat- és kerítés-gyára

BUDAPESTEN, VIII.
Üllői-ut 48. szám.

Pekingi kacsák, magyar tenyész-**bikák,**

igásókrök, vetőmagvak gr. Teleki Arvéd drassói uradalmában, up. **Koncza, állandóan kaphatók.**

Fehér langánok

és ezek tojásai kaphatók **Darányi Ferencné-nél Kecskeméten** Kitűnő, bő tojó-, kivitel- és diszbaromfi.

Nagyméltóságú **Örgróf PALLAVICINI SÁNDOR** ur mindszent-alyói hitb. uradalma **RAMBOUILLET** juhászatában

50 db 1-2-3

éves tenyészkos

van eladásra felállítva.

Bőv. bb értesítést nyújt alólírott

Csongrád - Sándorfalva,
1903. márczius hó.

Wolf János

urad. főintéző.

Angol parókások.

Bécsi, gráci, klagenfurti, mistelbachi, legutóbb a pozsonyi orsz. mezőgazdasági kiállításon díszoklevél- és aranyéremmel kitüntetett, I. díjat nyert, Angliából és Németországból importált szülők utáni angol parókások minden színben, még kékből is, kaphatók **Fekt Ferencz-nél, Eperjesen.** — Válaszbélyeg kéri.

Sárga és fehér orpingtonok a pozsonyi országos mezőgazdasági kiállításon az első díjjal „díszoklevél, aranyérem és 200 korona emléktárggyal“ kitüntetve kapható: **Polónyi Manó** orpington-telepén **Kecskeméten** Fehér bus, barnahéju teatojás. Az állatok törzskönyvelve és lábgyűrűzve vannak. Fajtisztaságról kezeskedem. Meg nem felelő anyagot visszaveszek. **Árjegyzék kívánatra ingyen küldetik.**

Tyuktenyésztés**II. átdolgozott és bővített kiadás.**

90 képpel. Ara 3 korona. Nélkülözhetetlen minden baromfitenyésztőnek, 200 oldalon minden kérdést részletesen lefoglal és pontos utmutatást ad. Ezen új kiadás tárgyalja az **uj orpington tyukfajtát**, az amerikai **keltető gépeket** és az amerikai **kappanozást.**

Kapható 3 korona beküldése ellenében bérmentve

Hreblay Emil

állattenyésztési magy. kir. felügyelőnél, **Budapest, VII. ker., Csömöri-ut 5. szám, II. m. 8.**

Olcsó és tartós drótkerítések

baromfi-udvarok, tyukketrecek, kertek, gazdasági telepek ménések, vadaskertek és erdők bekerítésére. **Továbbá acéltűskés kerítéssodrony**, valamint esavart pánthuzal.

Kaphatók: —
Kollerich Pál és Fiai gyárosai nál **Budapest, IV., Ferencz József-rakpart 21. sz.** Árjegyzék és költségvetések ingyen.

Fajtisza, szép sárga **Orpingtonok** mérsékelt árban szállít a

H. Produce Import Co.
J. Holló
55. 56. Chancery Lane London W. C.

(Levelekre 25 filléres bélyeg ragasztandó és 25 fillér választóbélyeg beküldését kérjük.)

Mérsékelt árak mellett egész éven át kaphatók: **PISNY ISTVÁN NÁL** Battonyán, tisztavérű emdeni libák, pekingi óriás kacsák bronz pulykák, plymouth, orpington, langsan, erdélyi kopasznyaku fehér és fekete tyukok, kakasok. Fehér magyar tyukok, kakasok fehér láb, fehér csőr. Összel finom pelyh és toll is kerül eladásra, ugyazintén télen át friss tyuktojások is kaphatók. A kacsatojásokra előjegyzéseket már most elfogadok. Kacsatojás 1 db 10 kr.

Költőtojások!

A segesvári baromfi-tenyésztési egyesület elad, első díjakkal kitüntetett baromfiaktól tojásokat és pedig: **Ezüst Wyandotte, sárga Wyandotte-fekete Langshan, világo-Bráhma, sötét Bráhma, Óriási Pekingi kacsa,** darabonként 40 fillér, **Sárga Cochin** darabonként 50 fillér, **Kendermagos Plimut, fehér Plimut, Erdélyi kopasznyaku,** fehér és fekete Minorka, Dorking, darabonként 80 fillér. Egy fajból 6 darabnál kevesebbet nem adunk. Rendelések az egyleti elnökhöz, **Lingner A. W.-hez Segeşvárra** intézendők.

Kiállításokon

kitüntetett fajbaromfiakra és ezek keltő tojásaira megrendelést elfogad következő árakért: Fehér mexikói pulyka tojás díja 1 kor. Emdeni X Angol Emdennivel 1 kor. 40 fill., Olasz óriás 1 kor. 20 fill. Fehér gyöngytyuk 80 fill. Sárga Orpington direkt Angolországból Holló József által I. rendű 2 kor., II. rendű 1 kor. 60 fillér. Sárga Orpington X magyar sárga tyukkal 40 fillér. Fehér gyöngytyuk kakas 8 korona. Jó csomagolás biztosítva I. koronáért **Sármez Antalné,** Mező-Kovácsháza.

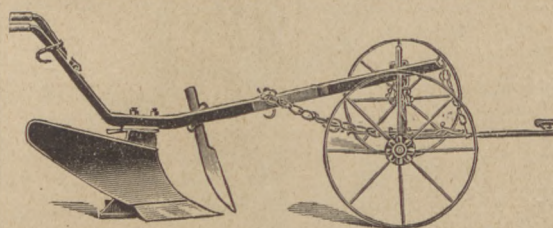
Sárga orpington

tyukok és ezek tenyésztőjásai bármikor kaphatók: **Králik Lajosné-nál, Temesváron.**

Fekete langsan

kakasok drbja 8 kor., tyukok drbja 5 korona és az utóbbi tenyésztőjásai darabonként 20 fillérért bármikor kaphatók **Hász Sándorné-nál Battonyán.**

A morvaországi szudeta hegyvidékről **kuh'andi, benni és schönhengsti** fajta, gümőkórmentes tehének, hasas üszök, hágóbikák valamint jármos és beállítani való **ökrök** mindenkor igen jutányos áron kaphatók. **Herrlich Ludwig** Birtokos és tenyészállatkereskedőnél **Althütten Sternberg** mellett, Morvaország.

Egyvasu egytetemes ekék
Két és több barázdás ekék

minden részükben elsőrendű acéllanyagból, a leg-tökéletesebb szerkezettel

Tégelyacél-fejekkel, melyek eltörhetetlenségeért szavatosságot vállalok. Különösen tartósnak bizonyult, háromréteges (compound) páncél acél-lemez kormánylapokkal, melyekre a legragadósabb föld sem tapad. Gondosan edzett, feltűnően hosszú ideig eltartó szántóvasakkal. — Figyelemre méltó újdonság: **Bächer „D“-jegyű** javított szerkezetű eketaligája, teljesen pormentesen csukott agyakkal önműködő kenőszelencével; közönséges eketaligák ellenében **ötszörös tartósságot** biztosítanak. Különlegességek rétművelő-eszközökben. Boronák, kapáló- és töltőgépek, porhanyítók, rögtörők. Árjegyzéket készséggel küldök.

BÄCHER RUDOLF kizárólagos ekegyára

Magyarországi vezérképviselő **Szücs Zsigmond** Budapest, VI., Nagymező-u. 68.

